

**BASIN ve HALKLA İLİŞKİLER
MÜŞAVİRLİĞİ**

Gazete Kupürleri

09.08.2026

Kur'an kurslarında dolu dolu bir yaz

"HOCAM KURS BİTMESİN"

Milyonlarca çocuk ve genç, **camilerde** düzenlenen yaz Kur'an kurslarında hem dini bilgiler öğreniyor hem de sosyal ve sportif etkinliklerle vakit geçiriyor. Her yıl 2 milyondan fazla öğrencinin katıldığı kurslarda bu yıl en yoğun ilgiyi 11-12 yaş grubu gösterdi. Çocukların camiyle güçlü bir bağ kurmasının hedeflendiğini belirten Eyüp Sultan Pınar **Cami İmamı** Hatibi Selman Şengöz, "Bizim için en büyük ödül, bir çocuğun 'Hocam, kurs bitmesin' demesi" dedi.

Okulların yaz tatiline girmesiyle birlikte **camilerde** düzenlenen yaz Kur'an kursları çocuk ve gençlerin yoğun katılımıyla devam ediyor. **Diyadin İleri Başkanlığı** tarafından Türkiye genelinde düzenlenen kurslarda milyonlarca öğrenci,

Kur'an-ı Kerim ve temel dini bilgileri öğrenirken çeşitli sosyal ve sportif etkinliklere de katılıyor. "Yaz Kur'an Kursunda Buluşuyoruz"

sloganyla 6 Temmuz'da başlayan eğitimlerin 14 Ağustos'ta, yatılı programların ise 21 Ağustos'ta tamamlanması planlanıyor.

HER YIL 2 MİLYON KİŞİYİ AŞIYOR
Camiler, Kur'an kursları ve **Diyadin İleri Başkanlığı** tarafından uygun görülen diğer mekânlarda gerçekleştirilen eğitimlere 4-22 yaş arasındaki öğrenciler katılıyor. Yatılı programlar ise 10-18 yaş grubuna yönelik düzenleniyor. Her yıl 2 milyondan fazla öğrencinin kayıt yaptırıldığı yaz Kur'an kurslarında bu yıl en yoğun katılımı 11-12 yaş grubu oluşturdu. 8-9 yaş grubunun da yoğun ilgi gösterdiği kurslara İstanbul'da yaklaşık 240 bin öğrenci katıldı. Kent genelindeki eğitimler, 4 bin 200 kurs merkezinde 8 bin personelin görev aldığı programlarla yürütülüyor.

HEM EĞİTİM HEM ETKİNLİK
Kurslarda sabah ve öğleden sonra olmak üzere günlük 4 saatlik eğitimin yanı sıra 4-6 ve 7-14 yaş gruplarına yönelik tam gün programlar, 15-22 yaş grubuna özel eğitimler de uygulanıyor. Öğrencilere Kur'an-ı Kerim, temel dini bilgiler, Peygamber Efendimiz'in hayatı ve değerler eğitimi, yaş ve gelişim düzeylerine uygun içeriklerle aktarılıyor. Programlarda eğitimin yanı sıra okçuluk, akil ve zekâ oyunları, el sanatları atölyeleri, sportif faaliyetler, gezi ve piknikler de yer

VR GÖZLÜKLE KABE ZİYARETİ

Pınar **Cami** Yaz Kur'an Kursu öğrencilerinden 10 yaşındaki İsmail Alp Yücel, kurs sayesinde yeni bilgiler öğrendiğini, bu yıl Kur'an-ı Kerim okumaya başladığını anlattı. Futbolcu olmayı hayal ettiğini söyleyen Yücel, "Hem futbolcu olup hem de dinimi yaşayabileceğime inanıyorum. Hangi mesleği yaparsak yapalım dinimizi unutmamamız, Allah'ın emirlerini yerine getirmemiz gerek" ifadelerini kullandı. Kursta güzel arkadaşlıklar edindiğini kaydeden Yücel, en çok etkilendiği anın ise VR (sanal gerçeklik) gözlükle Kâbe, Mekke ve Medine'yi gezmeleri olduğunu belirtti: "Peygamber Efendimiz'in kabrini ve hacıların tavaf edişini izledik. Çok beğendim." Yaz Kur'an kursları ailelerden de tam not alıyor. **Diyadin İleri Başkanlığı'nın** geçen yılki memnuniyet anketinde velilerin yüzde 94,36'sı "Çocuğumu Yaz Kur'an kursuna gönderdiğim için memnunuz" cevabını verdi. Veliler, çocukların dini ve ahlaki değerler kazanmasının yanı sıra güvenli, eğitici ve sosyal bir ortamda vakit geçirmelerinden duydukları memnuniyeti dile getirdi.

alıyor. Bu etkinliklerle çocukların takım çalışması, paylaşma, iletişim ve özgüven becerilerinin geliştirilmesi, yaz tatilini hem verimli hem de keyifli geçirmeleri hedefleniyor.

ÇOCUKLAR KURS BİTMESİN İSTİYOR
Eyüp Sultan Pınar **Cami** İmamı Hatibi Selman Şengöz, yaz Kur'an kurslarında çocuklara yalnızca dini bilgi aktarılmadığını, aynı zamanda camiyle güçlü bir bağ kurmalarının hedeflendiğini söyledi. Kendi **camilerinde** 500'e yakın öğrenciyi eğitim verdiklerini belirten Şengöz, oyun temelli eğitimler, drama çalışmaları, bilgi

yarışmaları, atölyeler ve çeşitli etkinliklerle çocukları sürecin aktif parçası haline getirdiklerini ifade etti. Kursların en önemli kazanımının, çocukların camiyle sahiplenmesi olduğunu vurgulayan Şengöz, "İlk günlerde çekingen gelen çocukların kısa sürede namaza karşı daha hassas, ailelerine ve arkadaşlarına karşı daha saygılı, paylaşımcı ve merhametli bireylere dönüştüğünü görüyoruz. Bizim için en büyük ödül, bir çocuğun 'Hocam, kurs bitmesin' demesi. Amacımız yalnızca yaz tatilini değerlendirmek değil, çocukların hayatlarında iz bırakacak manevi bir temel oluşturmak" dedi.

Çocuklar “Filistin Limonata Şenliği”nde buluştu

YERYÜZÜ Çocukları Derneği, Okul Dışı ekibi ve KİM Vakfı işbirliğiyle “Filistin İçin Limonata Çocuk Şenliği” organize edildi. Süleymaniye **Camisi**’nin avlusunda gerçekleştirilen şenlik kapsamında, çocuklar için etkinlik ve oyun atölyeleri kuruldu. Şenlikte bazı çocuklar boya yaparken, bazıları da şişirdikleri balonlarla oyun oynadı. Çocuklara, limonata ikram edildi. Geçen sene düzenledikleri kampanyanın geliriyle Kudüs’teki bir anaokulunun giderlerinin karşılandığını belirten yetkililer, bu seneki kampanyayla da Gazze’de bir çocuk parkının fonlanacağını söyledi. **İstanbul-aa**

Öğrencilerin çizdiği resimler Gazze için satışa çıktı

■ **DENİZLİ'DE** "Fırçalar Gazze'nin Kutlu Direnişini Çiziyor" temalı yarışma için çizilen resimler, sergide satışa sunuldu. Pamukkale İlçe Müftülüğünün yarışması kapsamında anaokulundan üniversitedekilere kadar farklı yaş gruplarından öğrencilerin hazırladığı resimlerden elde edilecek gelirin tamamı, TDV aracılığıyla Gazze'deki ihtiyaç sahiplerine ulaştırılacak.

BU CAMİNİN KUBBESİ GÖKYÜZÜ

Bursa'nın Nilüfer ilçesi Beşevler Mahallesi'nde bulunan Safa Camii, ezber bozan mimari özellikleriyle yoğun ilgi görüyor. 2014 yılında ibadete açılan 1250 metrekarelik cami, klasik kalıpların dışına çıkan tasarımıyla dikkat çekiyor. Caminin en belirgin özelliği, hareketli kubbe sistemi. Teknik destekle orta alanı açılır kapanır hale getirilen kubbe, özellikle sıcak yaz aylarında cemaate gökyüzünün altında, serin ve ferah bir ortamda ibadet etme imkânı sunuyor. Bursa'da ilk ve tek olan bu sistem, içerideki havayı anında tazeliyor. Görsel tasarımıyla da fark yaratan camide, geleneksel büyük avizeler yerine modern duvar LED aydınlatmaları tercih edildi. Safa Camii İmamı Gökhan Bedir ve Mahalle Muhtarı Erol Yilmazer, bu yenilikçi yapının cemaat tarafından çok beğenildiğini ve huşu içinde ibadet ortamı sunduğunu belirtti. Mahalle sakinleri ise her mevsim ferah bir ortamda namaz kılmaktan memnun.

Üstü açılır cami

Vatandaşlar bu
sıcaklarda üstü açılan
camide rahatça
ibadet ediyor.

BURSA'NIN Nilüfer ilçesi Beşevler Mahallesi'nde 1250 metrekare alan üzerine yapılan 2014 yılında ibadete açılan Safa Camisi, mimari özellikleriyle klasik cami kalıplarının dışına çıkıyor. Camide, klasik büyük avizeler yerine cami duvarlarına monte edilen

LED aydınlatma tercih edilirken, hareketli kubbe sistemi de cemaate açık havada ibadet etme imkanı sunuyor.

Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan, Suudi Prens Muhammed bin Selman ve Pakistan Başbakanı Şahbaz Şerif önceki gün Mekke'de ortak güvenlik anlaşması imzalamıştı.

'Yeni bir güç ağı doğuyor' Atina'da Mekke şaşkınlığı

TÜRKİYE, Suudi Arabistan ve Pakistan arasındaki üçlü savunma anlaşması, Atina'da endişe ve şaşkınlığa yol açtı. Yunan basını, anlaşmanın bölgede Atina'yı endişelendiren yeni bir güç dengesinin doğmasına neden olduğuna dikkati çekti. Kathimerini, "Riyad ile fırsatı kaçırdık" yorumunu yaparken Ta Nea, anlaşmadaki "karşılıklı savunma maddesinin" ve Mısır'ın dışarda kalmasının Atina'yı alarma geçiren iki unsur olduğunu yazdı.

BASININ MERCEĞİNDE

Kathimerini, Yunanistan'ın son 5 yılda Riyad'la özel bir ilişki geliştirmek için önemli diplomatik çaba harcadığını ve Suudi Arabistan'daki enerji altyapısını korumak amacıyla Patriot bataryası konuşlandırıdığını hatırlattı. Ancak gazete, Atina'nın Riyad'a yönelik açılımlardan yararlanamayarak fırsatı kaçırdığını ve üçlü anlaşma sürecinin karşılıklı savunma yardımı maddesi içeren

bir anlaşmaya dönüşebileceğini öngöremediğini belirterek gelişmeyi "beklenmedik" olarak niteledi. Ta Nea, Pakistan'ın nükleer silaha sahip tek **Müslüman** ülke olmasına ve Atina'nın yakın müttefiki olarak nitelendirilen Mısır'ın anlaşma dışında kalmasına dikkat çekti. Savunma portalı Militaire.gr ise anlaşmanın, Türkiye'nin savunma sanayisi, güvenlik, enerji, ulaşım ve ticareti birbirine bağlayan esnek bir bölgesel güç ağı oluşturmasının önünü açabileceğini savundu.

PATRIOT ADIMI GELDİ

Öte yandan Atina yönetimi, Riyad'a yönelik memnuniyetsizliğini, Suudi Arabistan'a konuşlandırıdığını Yunan Patriot bataryasının görev süresine ilişkin tutumunu değiştirerek gösterdi. Atina, daha önce yıllık olarak uzatılan görev süresinin artık her ay yeniden değerlendirilmesini önerdi ve bu öneriyi Riyad'a resmi kanallardan ilettili.

■ Duygu LELOĞLU/ATINA

Cevdet Yılmaz'dan Mekke Anlaşması'nın detayları

YENİ ÜLKELER KATILABİLİR

» Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, Mekke Ortak Savunma Anlaşması'na ilişkin önemli detaylar verdi, "Bu anlaşma NATO'ya alternatif değil, caydırıcılığı güçlendirecek bir yapı. Önümüzdeki süreçlerde yeni katılımlar da olabilir ama buna üç ülke birlikte karar verecek" dedi.

DÜN sabah, CNN Türk'te Hakan Çelik'e konuk olan Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan arasında önceki gün imzalanan Mekke Ortak Savunma Anlaşması'na ilişkin özetle şu bilgileri verdi:

CEVREMİZ ATEŞ CEMBERİ

"Yukarıda çatışma, aşağıda çatışma... Bir ateş çemberi etrafımız. Jeopolitik gerilimler son derece yükselmiş durumda. İşte bu ortamda birbirini tamamlayan özellikler olan üç ülke arasındaki bu anlaşma çok kıymetli. Pakistan malum nükleer bir güç, ciddi bir nüfusu var ve çok önemli bir coğrafyada bulunuyor. Suudi Arabistan hem enerjide hem finansla dünyanın önde gelen ülkelerinden biri. Türkiye ise sanayisi ve özellikle savunma sanayisiyle, konumuyla, tarihi ve kurumsal birikimiyle çok önemli bir noktada. Dolayısıyla bu üç ülke arasındaki kurulan ilişki biçimi hem bölgesel istikrar hem küresel istikrara katkıda bulunacak.

NATO'YA ALTERNATİF DEĞİL

Bu, birbirlerine karşı oluşturulmuş bir yapı değil. Tam aksine belli konularda gerilimler ortaya çıkmasın diye caydırıcılığı güçlendirmek için oluşturulmuş bir yapı. Dolayısıyla esas itibarıyla caydırıcı. Bir taraftan da savunma sanayisi başta olmak üzere işbirliğini artırıcı bir mekanizma. Bu bizim NATO'ya veya içinde bulunduğumuz herhangi bir ittifaka alternatif bir yapı değil. Bunun da altını çizmemiz lazım. Kesinlikle İran'a karşı bir yapılanma olarak da görmek gerek. Herhangi bir ülke, bir kesim, bir tarafa dönük bir yapılanma değil. Esas itibarıyla bölgesel barışı ve istikrarı güçlendirmek, küresel barışı ve istikrara katkı vermek üzere oluşturulmuş bir mekanizma."

MISIR NEDEN KATILMADI

Mısır'ın neden anlaşmaya dahil olmadığı sorusu üzerine Yılmaz, "Genişlemenin seyrini üç ülkenin ortak tutumu belirleyecek. Neden olmasın? Tabii ki Mısır çok değerli bir ülke, çok önemli bir güç. Askeri olarak da coğrafi olarak da nüfus itibarıyla da. Dolayısıyla önümüzdeki süreçlerde yeni katılımlar da olabilir bu yapıya. Buna açık bir yapı. Ama bunu üç ülke birlikte değerlendirecek kararlaştıracak" yanıtı verdi. Yılmaz, güvenlik işbirliğinin aynı zamanda ekonomik işbirliğini de güçlendireceğine inandığını da dile getirdi: "Çok daha geniş küresel ve bölgesel bağlantılar içinde güvenliğimiz oluşuyor. Dolayısıyla Türkiye, bir taraftan kendi savunma sanayisini, ekonomisini, kurumsal yapısını geliştirerek güvenliği artırırken bir taraftan da ittifaklarını genişletiyor. Ama bir taraftan da caydırıcı ve güçlü bir ülke olarak bu rolünü hem bölgesel düzeyde hem küresel düzeyde güçlü bir aktör olarak yerine getirmeye devam edecek." ■ AA

'İSLAMİ NATO' YORUMLARI YANLIŞ

Yılmaz, işbirliğinin uluslararası basında "İslami NATO", "Sünni ittifakı" şeklinde tanımlanmasına ilişkin soruya, "Doğru bulmuyorum açıkçası. İsmi neyse önümü barmak lazım. Bu Mekke Antlaşması ve bir bölgesel güvenlik anlaşması. Elbette üç ülkede nüfusunun büyük bir bölümü Müslüman olan ülkeler. İslam dünyasının da baktığımız zaman malesiye çatışmaların, son dönemde özellikle yaşanan birçok çatışmanın odağında olduğunu ve ciddi bir güvenlik ihtiyacı içinde olduğunu görüyoruz. Bu anlamda bu yapılanma, insallah tüm İslam dünyası için de insanlık için de daha fazla barışı daha fazla huzura vesile olur" yanıtı verdi.

ANLAŞMA BÖYLE KUTLANDI

SUUDİ Arabistan'ın çeşitli kentlerindeki simge yapılar ve kuleler, üç ülke arasında imzalanan "Mekke Ortak Savunma Anlaşması" vesilesiyle Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan bayraklarının renkleriyle aydınlatıldı.

KAAN'DA ORTAKLIK OLUR MU

✓ Milli muharip uçak KAAN'ın olgunlaşma sürecine Suudi Arabistan'dan ortaklık veya bir finans katkısı olup olmayacağı sorusu üzerine Yılmaz, şunları kaydetti: "Kesinlikle olabilir, neden olmasın? Amerika Birleşik Devletleri F35'i yaparken kaç tane ülkeyi kattı işin içi-

ne? Bu kadar büyük ekonomik gücü olduğu halde. Dolayısıyla geldikmiş noktada bu tür yüksek maliyet, geniş pazar, ciddi bir katkı gerektiren projelerde platformlar oluşturmak ve elbetteki çok dost ve kardeş ülkeyi bu süreçte dahil etmek çok anlamlı. Teknolojik olarak da ekonomik olarak da

pazarlama imkânları bakımından da Türkiye belli bir esişe gelmiş durumda. KAAN da başka projeler de olabilir. Ürün bazında birçok ülkeyi işin içine katan, sorumlulukları paylaşılan, aynı zamanda hepsinin de katkısı olarak projelerin niteliğini artıran bir cabanın çok doğru olduğunu düşünüyorum."

TERÖRSÜZ TÜRKİYE YORUMU: ÖNCE SİLAHLAR BIRAKILACAK

✓ Terörsüz Türkiye süreci ile ilgili yarıyıcı çalışmalar yürüten, depremlemeden yayın birtakım çevreler olduğunu belirten Cevdet Yılmaz, süreçte öncelikli silahların bırakıldığını

ilgili kurumlar, güvenlik güçleri, istihbarat ve oluşturulan mekanizmalar tarafından tespit ve teyit edileceğini bildirdi. Yılmaz, ardından bu durumun Millî Güvenlik Kurulu (MGK) tarafından karara bağlanıp

Resmi Gazete'de yayımlanacağını belirtti. "Önce silahlar bırakılacak. Bu teyit ve tespit edilecek. Bu karara bağlanacak. MGK tarafından. Sonra diğer hukuki süreçler devreye girmiş olacak" diye konuştu.

Bakan Fidan'dan 'Mekke İttifakı' açıklaması:

BİZE SALDIRMAYAN HEDEFİMİZDE DEĞİL

» Dışişleri Bakanı Hakan Fidan, "Mekke Ortak Savunma Anlaşması teknik olarak, NATO Antlaşması'nın kolektif savunmaya ilişkin 5'inci maddesiyle aynı. Yazıya bağladığımız bir ortak tehdit yok. Bize saldırmayan hiçbir ülke hedefimizde değil. Katılmak isteyen başka ülkeler de var. Mısır'ın da bizim aramızda ittifak olarak bulunacağına inanıyorum" dedi.

DİŞİŞLERİ Bakanı Fidan, Anadolu Ajansı (AA) Editör Masası'nda Mekke Ortak Savunma Anlaşması'na ilişkin değerlendirmelerde bulundu. Bakan Fidan, özetle şunları söyledi:

5'İNCİ MADDE İLE TEKNİK OLARAK AYNI
"NATO'nun beşinci maddesiyle teknik olarak aynı. Zaten onun için bir güvenlik paketi kuruyoruz. Onun için diğer ülkeler nihai derecede bir ittifaka katılma kararı alıyor. Yani birbirinin koruyucu desteğinden faydalanmak için. Anlaşma metnine baktığınız zaman orada tabii genel taahhütler var. Bu genel taahhütlerin hangi pratikte ne şekilde hayata geçeceği tartışmaya ve ilgili kurulların karar almasına bağlı. Bir defa bir ülkenin bu konuda çağında bulunuyor olması lazım. Bir, yardım keyfiyetini de ülke tanımlar. Der ki benim istihbarata ihtiyacım var, lojistiğe ihtiyacım var, mühimmata ihtiyacım var. Daha ileri safhada askeri ünitelere ihtiyacım var. Yani bunlar çok aşamalı, tehdidin boyutuna göre değişen hususlar.

SEKRETERYA SUUDİ ARABİSTAN'DA OLACAK
Yapısal olarak bakanlar komitesi olacak. Aynı NATO'da olduğu gibi Dışişleri Bakanları, Savunma Bakanları ve Genelkurmay Başkanları'nın olduğu siyasi ve askeri komite var. Siyasi ve askeri komite, liderlerin ortaya koyduğu vizyonu bu ittifak içerisinde karara bağlayan, çalışmaları yapan komite. Bunun ortaya koyduğu vizyonu hayata geçirecek bir genel sekreterlik olacak. Bunun kuruluşu, yapısı, işleyişine ilişkin detayları ilk toplantımızda muhataplarımızla görüşeceğiz. Sekreteryanın merkezi

İSRAİL ULUSLARARASI İZOLASYONDAN KORKUYOR

FIDAN, İsrail'in en çok korktuğu şeyin uluslararası izolasyon olduğunu belirterek, sözlerini şöyle sürdürdü: "Bugüne kadar elindeki çok geniş imkânlarla ki bu başka ülkelerde bulunan imkânlar, onları kullanarak bir illüzyon oluşturdu dünyada. Bu illüzyonun üzerine inşa ettiği bir siyasal pratik var, şartlar ne olursa olsun sürekli İsrail lehine çalışan. Yani soykırım yapıyor, onda bile bir şey olmayabiliyor. Ama bütün dünya, kendi vicdani ile 'oluşturulan illüzyon' arasındaki şeytani farkı artık görüyor."

Suudi Arabistan'da olacak. Ortak Tatbikatlar olacak, eğitimler olacak.

BU BİR BAŞLANGIÇ NOKTASI
Şu anda herhangi yazıya bağlanmamış, üstüne altına imza atılmamış ortak tehdit diye bir husus yok. Biz artık birbirimizin güvenliğiyle yakından ilgileneceğiz taahhüdünde bulunuyoruz. Bu bir başlangıç noktası. Bizim tartışmalarımız şu andaki savaş zemininin öncesinde başladı. Yani İran-Amerika savaşı, İran-İsrail savaşı o dönem yoktu. Suudi Arabistan, Pakistan, Türkiye dış politika tavırlarına baktığınız zaman yayılmacı politikaların olan ülkeler değil. Kendi sınırları içerisinde kendi derlikleriyle, kalkınmalarıyla meşgul, mümkünse de iyi ilişkiler ve komşuluklar yoluyla da bulundukları ortama pozitif katkı sağlamak isteyen ülkeler. Farklı tarzları var, farklı kapasiteleri var. Şimdi

biz bu ülkelerle bir araya geldiğimiz zaman tabiatıyla savunmaya yönelik bir örgüt oluyorum. Yani ofansif gidelim şurada da hep beraber şunu yapalım şunu edelim tarzında bir yaklaşım değil. Dolayısıyla ister bölge içinden ister bölge dışından saldırıya uğramadığı sürece bu ittifaktan herhangi bir ülkeyle alıp veremediği olmaz. İran bu örgütün hedefinde değildir. Bize saldırmayan hiçbir ülke bizim hedefimizde değil.

MISIR'IN DA ARAMIZDA BULUNACAĞINA İNANIYORUZ
Katılmak isteyen başka ülkeler var. Mısır da zaten bizim doğal bir ortağımız. Mısır'ın da bizim aramızda ittifak olarak bulunacağına inanıyorum. Zaten şu anda ittifak üyesiymiş gibi davranıyoruz birbirimizle. Mısır'ın da olmaması için hiçbir sebep yok."

ANKARA

Cevdet Yılmaz'dan Mekke Anlaşması'nın detayları

YENİ ÜLKELER KATILABİLİR

Cevdet Yılmaz

DÜN sabah, CNN Türk'te Hakan Çelik'e konuk olan Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan arasında önceki gün imzalanan Mekke Ortak Savunma Anlaşması'na ilişkin özetle şu bilgileri verdi:

CEVREMİZ ATEŞ CEMBERİ

"Yukarıda çatışma, aşağıda çatışma... Bir ateş çemberi etrafımız. Jeopolitik gerilimler son derece yükselmiş durumda. İşte bu ortamda birbirini tanımlayıcı özellikleri olan üç ülke arasındaki bu anlaşma çok kıymetli.

NATO'YA ALTERNATİF DEĞİL

Bu, birbirlerine karşı oluşturulmuş bir yapı değil. Tam aksine belli konularda gerilimler ortaya çıkmasını diye caydırıcılığı güçlendirmek için oluşturulmuş bir yapı. Dolayısıyla esas itibarıyla caydırıcı. Bir taraftan da savunma sanayisi başta olmak üzere işbirliğini artırıcı bir mekanizma. Bu bizim NATO'ya veya içinde bulunduğumuz herhangi bir ittifaka alternatif bir yapı değil. Bunun da altını çizmemiz lazım. Kesinlikle İran'a karşı bir yapılanma olarak da görmemek gerekir."

MISIR NEDEN KATILMADI

Mısır'ın neden anlaşmaya dahil olmadığı sorusu üzerine Yılmaz, "Neden olmasın? Tabii ki Mısır çok değerli bir ülke, çok önemli bir güç. Askeri olarak da coğrafi olarak da nüfus itibarıyla da. Dolayısıyla önümüzdeki süreçlerde yeni katılımlar da olabilir bu yapıya" yanıtını verdi. Yılmaz, güvenlik işbirliğinin aynı zamanda ekonomik işbirliğini de güçlendireceğine inandığını da dile getirdi. Milli muharip uçak KAAN'ın olmasına sürecine Suudi Arabistan'dan ortaklık veya bir finans katkısı olup olmayacağı sorusu üzerine Yılmaz, şunları kaydetti: "Kesinlikle olabilir, neden olmasın? KAAN da başka projeler de olabilir."

'İSLAMİ NATO' YORUMLARI YANLIŞ

Yılmaz, işbirliğinin uluslararası basında "İslami NATO", "Sünni ittifakı" şeklinde tanımlanmasına ilişkin soruya, "Doğru bulmuyorum açıkçası. İsmi neyse onunla bakmak lazım. Bu Mekke Antlaşması ve bir bölgesel güvenlik anlaşması. Elbette üç ülkede nüfusunun büyük bir bölümü Müslüman olan ülkeler. İslami dünyasının da baktığınız zaman meseleler çatışmaların, son dönemde özellikle yaşanan birçok çatışmanın odağına olduğunu ve ciddi bir güvenlik ihtiyacı içinde olduğunu görüyoruz. Bu anlamda bu yapılanma, inşallah tüm İslam dünyası için de insanlık için de daha fazla barışa daha fazla huzura vesile olur" yanıtını verdi.

İSLAM DÜNYASINDA İTTİFAK SEVİNCİ

**ANLAŞMA
İSTIKRAR
GETİRECEK**

BİZE SALDIRMAYAN HIÇBİR ÜLKE HEDEFİMİZDE DEĞİL

Dişişleri Bakanı Hakan Fidan, iki yıl önce bir süredir süren hazırlık sürecinin ardından Mekke Ortak Savunma Anlaşması'nı imzalamasıyla tarihi bir gün yaşadığını belirterek, "Cumhurbaşkanı'mızın (Recep Tayyip Erdoğan) liderliğinde yürüttüğümüz dış politikamızda, gerçekten uzun yıllardır hedeflediğimiz bazı köşe taşları var. Onlardan birinin gerçekleştirilmesiyle alakalı bir olaya tanıklık ettik" dedi.

AA Editör Masası'nda soruları yanıtlayan Fidan, anlaşmanın teknik olarak NATO Anlaşması'nın kolektif savunmaya ilişkin 5. maddesiyle aynı olduğunu belirtti. Bunun önemli bir başlangıç noktası olduğuna işaret eden Fidan, daha sonra mevcut tehditlere göre çalışılması gerektiğini söyledi. Fidan, şunları kaydetti: "Biz burada imza attık, ayırdık, yok. Bu Genel Sekreterlik daha sonra 3 ülke arasındaki bu savunma ittifakıyla ilgili konuları yakından takip edecek, alınan kararların uygulanmasını. Burada şu anda çalışmaya başlamadık, daha imzaları yeni atıldı. İlk komite toplantısından sonra multilateral bakanlar olan liderlerin onayına sunacağımız hususlar, sekreteryayın kurulması, yapısı, işleyişi ve verilecek ilk ödevler olur. Burada tabii çok fazla husus var askerî konular yanı 'ortak çalışabilirlik' dediğimiz yani NATO'da

'interoperability' diye kavramsallaştırılan çok önemli bir husus var. En çok liderler arasında konuşulan konu, savunma sanayi alanındaki işbirliği ve buradaki teknolojilerden ülkelerin birbirinden istifade etmesi."

ŞİMDİLİK 3 ÇEKİRDEK ÜLKE

Belli menfaatler etrafında ülkelerin bir ittifaka yoğunlaşması gerektiğini söyleyen Fidan, "Bu 3 ülke, çekirdek ülke" dedi. Bu ülkelerin farklı tarz ve kapasitelerle sahip olduğunu söyleyen Fidan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Şimdi biz bu ülkelerle bir araya geldiğimiz zaman tabii ki savunmaya yönelik bir örgüt oluyoruz. Dolayısıyla bölgede ister bölgeler ister bölge dışından saldırıya uğradığı süreçte bu ittifakın herhangi bir üleyle alıp veremediği olmaz. Ama bölgesel istikrara katkıda bulunmak işi tabii ki ortaya koyduğumuz bu güç kompozisyonun yapıya katkısı olacaktır."

Fidan, anlaşmadaki ülkelere saldırıya uğrayan ülkelerin "hedefte olmadığının" dikkatli çekti. Anlaşmaya katılmak isteyen, adını vermek istemediği başka ülkeler de olduğunu ve anlaşmayı oluştururken bu husus üzerinde karar verirken zorlandıklarını işaret eden Fidan, "Diğer ortaklarımızın ağırlıklı tercihi bu anlaşmadaki ilgili maddeyle de ifade edildiği gibi üç ülke

Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan arasında imzalanan savunma paketi, İslam dünyasında coşkuyla karşılandı. Müslüman ülkeler, anlaşmanın stratejik anlamda büyük önem taşıdığını vurgularken memnuniyetlerini de dile getirdi

Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan arasında önceki gün imzalanan tarihi Mekke Ortak Savunma Anlaşması, İslam dünyasında memnuniyetle karşılandı. Çok sayıda ülke söz konusu anlaşmadan duydukları memnuniyeti dile getirirken bunun tarihi ve stratejik bir adım olduğunu kaydetti. İslam İşbirliği Teşkilatı (İTT) Genel Sekreteri Hüseyin İbrahim Tahsin'in imzasıyla yayımlanan açıklamada, söz konusu anlaşma, üç ülkenin bölgesel ve uluslararası işbirliğinin temellerini güçlendireceği konusundaki

kararlılığını yansıtan önemli bir stratejik adım olarak nitelendirildi. Anlaşmanın bölge ve İslam dünyasında güvenlik ve istikrarın desteklenmesi açısından temel bir dayanak oluşturduğu ifade edilen açıklamada, artan güvenlik tehditleri karşısında ortak hareket etme, üye ülkeler arasında dayanışma ve ortaklık anlayışını güçlendirme iradesinin önemine vurgu yapıldı.

TARİHİ BİR ADIM

Anlaşmayı memnuniyetle karşılayan Bahreyn Dışişleri Bakanlığı, "Bu anlaşma, eşit taraflar arasında

stratejik bir ortaklıktır. Her ülke, bölgede ve dünyada güvenlik ve istikrarı koruma yönündeki samimi niyetinden hareketle, kendi yetenekleri doğrultusunda katkıda bulunacaktır" ifadelerini yer verdi. Filistin Devlet Başkanlığı'ndan yapılan açıklamada ise "Bu anlaşma, Müslüman ülkeler arasında güvenliği yanı sıra istikrar ve işbirliğini güçlendirme açısından önem arz ediyor" denildi. Somali, anlaşmayı kolektif güvenlik ve savunma işbirliğini güçlendirmeye yönelik tarihi bir adım olarak nitelendirdi. DİŞ HABERLER

55 MİLYAR DOLARLIK STRATEJİK ÜÇGEN

HEDEF 30 MİLYAR DOLAR

ÜÇ ülke arasındaki ekonomik ilişkiler içinde en yüksek hacimli hat Türkiye ile Suudi Arabistan arasında. Ticaret hacmi 2025 sonunda 8.6 milyar doları geçti. İki ülkenin kısa vade- li hedefi 10 milyar dolar, uzun vade- li hedefi ise 30 milyar dolar olarak belirlendi. 2026'nın bu açıdan kritik eşik olması bekleniyor.

Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan savunma alanına da bir işbirliğine imza attı. Bu anlaşmalardan önce ekonomik işbirliğini karşılıklı olarak artırmak için anlaşmaları imzalayan üç ülke aynı zamanda yeni jeo-ekonomik bir eksen oluşturuyor. Türkiye-Suudi Arabistan hattında 30 milyar dolar, Türkiye-Pakistan hattında 5 milyar dolar hedefi bulunurken, Pakistan ve Suudi Arabistan arasında da 20 milyar dolara kadar çıkabilecek bir ticaret potansiyeli gündemde. Bugünkü rakamlar toplandığında Türkiye-Suudi Arabistan hattındaki yaklaşık 8.6 milyar dolar, Türkiye-Pakistan arasındaki 1.3 milyar dolar ve Suudi Arabistan-Pakistan arasındaki 2025 itibarıyla yaklaşık 17.1 milyar dolarlık dış ticaret hacmi, üç ülke arasındaki toplam ilgili ticaret 27 milyar dolar seviyesine taşıyor. Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan'ın imzaladığı ortak savunma anlaşmasının ilk etkileri güvenlik ve savunma politikalarını üzerinde tartışılırken, anlaşmanın amaçlarındaki ekonomik tablo çok daha geniş bir potansiyele işaret ediyor. Yaklaşık 350 milyonluk toplam nüfusa, 2.5 trilyon doların üzerinde ekonomik büyüklüğe ve birbirini tamamlayan üretim, sermaye ve enerji kaynaklarına sahip üç ülkenin ekonomik ilişkileri hızla gelişiyor. Türkiye üretim sanayisi, savunma teknolojileri ve müteahhithlik kapasitesiyle; Suudi Arabistan enerji kaynakları ve sermaye gücüyle; Pakistan ise 250 milyona yaklaşan nüfusu, tarım kapasitesi, tekstil üretimi ve Güney Asya'ya açılan coğrafi konumuyla üçlü yapının birer ayağını oluşturuyor.

SUUDİLERİN YATIRIM İLGİSİ

SUUDİ Arabistan'ın Türkiye'deki yatırımlarının değeri yaklaşık 2 milyar dolara ulaşmış durumda. Türk şirketlerinin Suudi Arabistan'daki doğrudan yatırımları ise yaklaşık 117 milyon dolar seviyesinde. Türkiye-Suudi Arabistan ilişkisinin en önemli ayaklarından birini müteahhithlik oluşturuyor. Türk şirketleri bugüne kadar Suudi Arabistan'da 434 proje üstlenirken, bu projelerin toplam değeri 32.5 milyar dolar buldu.

ENERJİ VE SERMAYE BİRLİKTELİĞİ

ÜÇGENİN üçüncü hattını oluşturan Suudi Arabistan-Pakistan ekonomik ilişkileri son yıllarda belirgin şekilde büyüdü. Tablodaki verilere göre 2025 yılında Suudi Arabistan'ın Pakistan'a ihracatı 15.19 milyar dolar, Pakistan'dan ithalatı ise 2.75 milyar dolar olarak gerçekleşti. Böylece iki ülke arasındaki toplam dış ticaret hacmi yaklaşık 17.9 milyar dolara ulaştı.

İSRAİL'İN EN BÜYÜK KORKUSU İZOLASYON

İSRAİL'in, temel hedefi Gazze'yi Filistinleştirilmek olduğu süreçte oyunlarına devam edeceğini söyleyen Fidan, "Ulusal arası siyasi izolasyonun kesintisiz şekilde devam ettirmesi gerekiyor. İsrail'in en çok korktuğu şey uluslararası izolasyon. Hamas'ın Filistin halkını öndeleyen yaklaşımı takdirle karşılanıyor, Filistin halkı bunu muvafıkla ödüllendirecektir" dedi. Karadeniz'de Türk gemilerini etkileyen saldırılar hakkındaki soru üzerine Fidan şöyle konuştu: "Uyarılarımız, meseleler çıkıyor. Savunma yaptığımız alanlardan biri de Karadeniz'in tamamı oldu. İlk önce askeri imkanları, askeri gemileri vuruyorlardı, şimdi ticari bütün gemileri vuruyorlar ayırım yapmadan. "Bu hususun kendilerini endişeye sevk ettiğini kaydeden Fidan, "Bu konuda Cumhurbaşkanı'mızda arz ettirmiş birkaç tedbirimiz var. Onları hayata geçiriyoruz" dedi.

74 PROJE ÜSTLENİLDİ

TÜRKİYE-Pakistan ekonomik ilişkisinde ise dikkat çekici bir tablo ortaya çıkıyor. İki ülke arasındaki yıllık ticaret hacmi henüz 1.2-1.3 milyar dolar düzeyinde olmasına rağmen Türkiye'nin Pakistan'daki doğrudan yatırımları 2 milyar dolara aşmış durumda. Türkiye-Pakistan'ın resmi hedefi ikili ticareti yakın gelecekte 5 milyar dolara çıkarmak. Türk müteahhithlik şirketleri de Pakistan'da bugüne kadar toplam değeri yaklaşık 3.5 milyar dolar olan 74 proje üstlendi.

İTTİFAK ORTADOĞU'DA UMUTLARI ARTIRDI BARIS GUCU

Başkan Erdoğan'ın, Suudi Arabistan Velihaht Prensi Selman ve Pakistan Başbakanı Şerif'in Mekke'de kurduğu ittifak, dünya barışı için de umut oldu. Tüm kardeş ülkeleri ittifaka davet eden Erdoğan, diyalog yoluyla savaşların ve krizlerin çözüleceğine dikkat çekti.

TÜRKİYE, Suudi Arabistan ve Pakistan arasında imzalanan Mekke Ortak Savunma Anlaşması, yalnızca üç ülkenin güvenliğini güçlendiren bir mutabakat değil, aynı zamanda bölgesel barışın önünü açan tarihi bir adım olarak öne çıkıyor. Anlaşma, küresel ve bölgesel krizlere karşı ortak bir güvenlik anlayışı ortaya koyarken, taraf ülkelerin yaşanan çatışmaların çözümünde daha etkin rol üstlenmesini sağlayacak. Başkan Erdoğan, "Kolektif caydırıcılığı temel alan bu anlaşma, güvenlik ve savunma iş birliğimizin ilerletilmesine, savunma sanayisinde ortak projeler geliştirilmesine ve terörizmle mücadelede katkı sağlayacaktır."

GÜÇLÜ VİZYON

BM Şartı'nın 51'inci maddesinde tanımlanan savunma hakkını da teyit eden anlaşma, hiçbir ülkeyi hedef almadığı gibi bölgemizin huzurunu, refahını ve istikrarını amaçlayan tüm kardeş ülkelerin katılımına açıktır. Türkiye, bölgesel sahiplenme vizyonu doğrultusunda çatışma ve krizlerin uluslararası hukuka saygı temelinde, diyalog ve diplomasiyle çözüme kavuşturulmasına

yönelik ilkeli tutumunu kararlılıkla sürdürecektir" ifadelerini kullandı. Erdoğan ayrıca bu ittifakın tüm kardeş ülkelere açık olduğunu belirtti.

ORTAK HAREKET

Anlaşmanın en önemli yönlerinden biri de güvenliği yalnızca askeri tedbirlerle sınırlamayan yaklaşımı. Uzmanlar da üç ülkenin ortak hareket etmesi, bölgesel gerilimlerin daha fazla büyümeden önlenmesine ve kalıcı barış için yeni kanallar oluşturulmasına imkan sağlayacağını söyledi.

DENGELER DEĞİŞTİ

■ **New York Times (ABD):** Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan çok önemli bir anlaşma imzaladı. ABD'ye bağımlı olmadan bölgesel güvenliği güçlendirme adımı...

■ **South China Morning Post (Çin):** Bölgede artan jeopolitik gerilimler ve güç dengesi eksenine karşı yeni ittifak.

■ **G1 Globo (Brezilya):** Ortadoğu'da dengeleri değiştiren bir ittifak.

Türkiye, Arabistan ve Pakistan'dan güç birliği imzasi.

■ **El Cezire (Katar):** Müthiş savunma sanayi ve askeri gücü olan Türkiye, 80 milyar doları aşan savunma bütçesiyle Suudi Arabistan ve 170 nükleer başlığı olan Pakistan artık çok önemli bir ittifakın üyeleri. Bölge için çok önemli bir ortaklık.

■ **LE MONDE (Fransa):** Son derece güçlü bir ittifak. Özellikle Ortadoğu'daki savaşları önleyebilir.

Başkan Erdoğan'ın açıklanılan, birçok ülkede manşetlere çıktı. Türkiye, Arabistan ve Pakistan'ın yaptığı ortaklık, çok farklı alanlardaki işbirliğinin önünü açtığına dikkat çekildi.

3 ÜLKENİN BAYRAKLARI HER YERDE

Mekke Ortak Savunma Anlaşması nedeniyle Suudi Arabistan'daki önemli binaların hepsine Türkiye, Arabistan ve Pakistan bayrakları yansıtıldı.

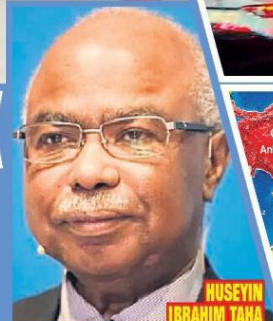
57 ÜYENİN OLDUĞU İT'DAN DESTEK

■ **İSLAM İşbirliği Teşkilatı, Mekke**

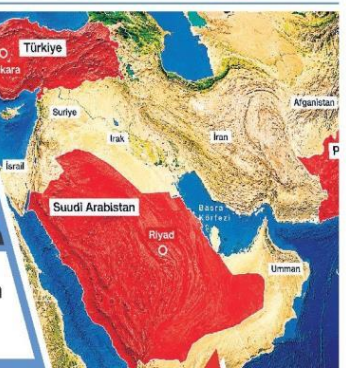
Anlaşması'na destek verdi. 57 ülkenin üye olduğu teşkilatın genel sekreteri Hüseyin İbrahim Taha, "Söz konusu anlaşma, üç ülkenin bölgesel ve uluslararası işbirliğinin temelini güçlendirmeye konusundaki kararlılığını yansıtan önemli bir stratejik adım. Bu tarihi anlaşma hem bölge hem de uluslararası toplum yararına barış, kalkınma ve refah getireceğini düşünüyoruz"

BAHREYN DE bu ittifakın çok önemli olduğuna dikkat çekti

dedi. Bahreyn Dışişleri Bakanlığı, "Bu anlaşma, eşit taraflar arasında stratejik bir ortaklıktır. Her ülke, bölgede ve dünyada güvenlik ve istikrarı koruma yönündeki samimi niyetinden hareketle, kendi yetenekleri doğrultusunda katkıda bulunacaktır. Bu ortaklık güveni artırır ve caydırıcı etkisini güçlendirir" açıklamasını yaptı. Filistin de Türkiye, Mekke Ortak Savunma Anlaşması'nın tarihi bir adım olduğunu belirtti.

İİT Genel Sekreteri İbrahim Taha, Türkiye'nin çok önemli bir ülke olduğunun altını çizdi.

Orta Doğu'da Müslüman NATO'su

İsrail basınında 'MEKKE PAKTI' paniği manşette

Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan'ın Mekke'de imzaladığı ortak savunma paktı, Tel Aviv'de büyük endişeye yol açtı. İsrail Maariv gazetesi, "NATO'daki gibi 'Bir üyenin uğrayacağı silahlı saldırı hepsine yapılmış sayılacak' maddesiyle üç sünni güç, yeni bölgesel düzen kurdu. Bu anlaşma Türkiye'ye bölgedeki etki alanını genişletme imkanı verirken, nükleer şemsiyeye de sahip olacak" dedi.

İsrail'in önde gelen yayın organlarından Maariv gazetesinde Eli Leon imzasıyla yayımlanan dikkat çekici analiz haberde; Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan'ın Orta Doğu'da NATO vari bir ittifak kurduğu belirtildi...

Analiz haberde Suudi Arabistan, Türkiye ve Pakistan arasında imzalandığı belirtilen ortak savunma anlaşması geniş şekilde ele alındı. Haberde; "Mekke Paktı olarak adlandırılan ve Kutsal Mekke şehrinde hayata geçirildiği ifade edilen bu üçlü yapı, Orta Doğu'da tüm dengeleri değiştirecek ve Amerikan vizyonundan belirgin bir kopuşu simgeleyecek yeni bir bölgesel düzenin habercisi olarak değerlendiriliyor" denildi. Haberdeki detaylara göre anlaşma, NATO'nun en kritik maddesi olan 5. Madde ile büyük bir benzerlik taşıyor. Anlaşmaya imza atan üç Sünni güçten birine yapılacak herhangi bir silahlı saldırı, doğrudan diğer tüm üye ülkelere de yapılmış sayılacak. Resmi olarak Washington'ın müttefiki kabul edilen bu üç ülkenin attığı imza, ABD'nin bölgede kurmayı hedeflediği Suudi-İsrail-BAE merkezli "İbrahim Anlaşmaları" konseptinden son derece uzak bir tablo çiziyor.

YAHUDİ'NİN NÜKLEER ENDİŞESİ

İsrail gazetesinin haberde en çok öne çıkardığı ve stratejik olarak tehlikeli gördüğü başlık ise ittifakın nükleer caydırıcılık potansiyeli oldu. Washington ve Tel Aviv hattında ciddi endişe yaratan bu duruma göre; nükleer

bir güç olan Pakistan'ın varlığı, Suudi Arabistan'a bir "nükleer şemsiye" imkanı sunabilir. ABD Kongresi'nin Suudi Arabistan ile yürüttüğü sivil nükleer işbirliği görüşmelerinde uranyum zenginleştirme yetkisini sınırlandırmaya çalıştığı bir dönemde, bu üçlü paktın kurulması Batı'nın nükleer silahların yayılmasını önleme rejimini doğrudan tehdit ediyor. Anlaşma metninde resmi olarak nükleer silah transferine dair bir taahhüt bulunmasa da, ilerleyen süreçte bu alanda atılabilecek adımlar İsrail ve ABD savunma konseptleri için büyük bir risk olarak görülüyor.

BÖLGESEL GÜÇLER KENDİ OYUNUNU KURUYOR

Analiz, bu ittifakın arkasındaki güç dinamiklerini de detaylandırıyor. Tür-

kiye; Suriye, Irak, Libya, Somali ve Doğu Akdeniz'deki askeri varlığını bu pakt vasıtasıyla pekiştirmeyi ve bölgesel etkisini daha geniş bir sahaya yaymayı amaçlıyor. Pakistan, Çin ve Orta Doğu arasındaki enerji ile ticaret koridorlarının güvenliğini garanti altına almak isterken; yıllık 80 milyar doları bulan devasa savunma bütçesine rağmen sıcak savaş tecrübesi kısıtlı olan Suudi Arabistan ise ABD korumasına olan güvensizliğini bu adımla tescillemiş oluyor.

Son olarak haberde; süper güç ABD'nin bölgedeki manevra alanının daraldığı, bölgesel aktörlerin Batı ve İsrail çıkarlarını göz ardı ederek kendi güvenlik mimarilerini inşa etmeye başladığı vurgulanıyor.

Mekke Paktı dünyada yankı buldu

Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan tarafından imzalanan Mekke Ortak Savunma Anlaşması uluslararası basında geniş yer buldu. İngiliz haber ajansı Reuters "Orta Doğu'daki kargaşa tırmanırken Suudi Arabistan, Türkiye ve Pakistan karşılıklı savunma taahhüdünde bulundu" başlığıyla gördüğü haberde, anlaşmanın "bölgesel çatışmadan endişe duyan Sünni ve Müslüman ABD müttefiklerini bir araya getirdiği" değerlendirmesinde bulundu. Haberde yetkililerin açıklamalarına ve uzman görüşlerine de yer verildi. İngiliz BBC'nin "Suudi Arabistan, Türkiye ve Pakistan savunma anlaşması imzaladı" başlığıyla konuya dair yayınladığı haberde, anlaşmanın bazı detayları, yetkililerin açıklamaları ve uzman görüşleri aktarıldı. CNN ise anlaşmayı "İran ile savaş yaklaşırken Suudi Arabistan, tarihi bir savunma anlaşmasıyla askeri güçleri önde gelen Müslüman ülkelere yöneliyor" başlığıyla manşete taşıdı. CNN'nin haberine göre Riyad, İran savaşı yaklaşırken ülkenin savunması için NATO benzeri bir ittifak ile İslam dünyasının en kuvvetli askeri güçlerine yöneliyor. New York Times gazetesi "S.Arabistan, Türkiye ve Pakistan ortak savunma anlaşması imzaladı" başlıklı haberinde, üç ülkenin yetkililerinin, anlaşmanın

Muslim military heavyweights sign landmark mutual defense pact

NATO-style agreement between Saudi Arabia, Pakistan and Turkey comes as Iran war widens – and region doubts Washington's

savunma amaçlı olduğunu, herhangi bir ülkeye yönelik olmadığını ve diğer ülkelerin de anlaşmaya katılabileceğini belirten benzer açıklamalar yaptığına işaret edildi.

The Associated Press (AP) ajansının "Suudi Arabistan, Türkiye ve Pakistan, önemli bir savunma anlaşması imzaladı" başlıklı haberinde ise anlaşmanın "güvenlik endişelerinin arttığı bir dönemde üç bölgesel güç arasın-

daki işbirliğini pekiştirdiği" değerlendirmesi yapıldı.

Financial Times gazetesi de "Suudi Arabistan, Türkiye ve Pakistan, Mekke'de bir savunma anlaşması imzaladı" başlıklı haberinde, "üç müttefik ülke, savaşlar ve istikrarsızlıkla başa çıkmak amacıyla bölgesel güvenlik işbirliğini derinleştirmeyi hedefliyor" yorumunda bulundu.

Amerikan Wall Street Journal (WSJ) gazetesinin "Suudi Arabistan, Türkiye ve Pakistan savunma anlaşması imzaladı" başlıklı haberinde, üç ülkenin bölgede bir süredir devam eden kargaşanın ardından güvenliği sağlamak için daha yakın askeri bağların temelini oluşturduğu kaydedildi. Middle East Eye'n yayımladığı "Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan savunma anlaşması imzaladı" haberinde de anlaşmanın "dünyanın en büyük üç Müslüman ülkesini ilk kez tek bir güvenlik şemsiyesi altında birleştirdiğine" dikkat çekildi.

Katar merkezli Al Jazeera'de ise anlaşmanın imzalandığı haberi "Suudi Arabistan, Pakistan ve Türkiye, bölgede karşılıklı olarak sürerken bir savunma anlaşması imzaladı" başlığıyla görüldü. Haberde bu savunma anlaşmasının bölgedeki krizlerin ve askeri gerilimin arttığı bir dönemde güvenlik işbirliğini derinleştireceği vurgulandı.

ANLAŞMA YENİ KATILIMLARA AÇIK

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, CNN Türk canlı yayınında gündeme ilişkin soruları yanıtladı.

Mekke Ortak Savunma Anlaşması'na ilişkin soru üzerine Yılmaz, Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan'ın yer aldığı anlaşmanın son derece önemli olduğunu söyledi.

NATO'YA ALTERNATİF BİR YAPI DEĞİL

Yılmaz, anlaşmayı herhangi bir tarafa, kişiye ve kuruma karşı bir tehdit olarak görmemek gerektiğini vurgulayarak, "Bu birilerine karşı oluşturulmuş bir yapı değil. Tam aksine belli konularda gerilimler ortaya çıkmasını diye caydırıcılığı güçlendirmek için oluşturulmuş bir yapı. Dolayısıyla esas itibarıyla caydırıcı bir mekanizma. Bir taraftan da savunma sanayisi başta olmak üzere işbirliğini artırıcı bir mekanizma. Bu bizim NATO'ya veya içinde bulunduğumuz herhangi bir ittifaka alternatif bir yapı değil" diye konuştu.

Anlaşmanın diğer ülkelere de açık olduğunu anımsatan Yılmaz, "Kesinlikle İran'a karşı bir yapılanma olarak bunu görmemek gerekir. Yani bura da herhangi bir ülke, bir kesim, bir tarafa dönük bir yapı-

lanma değil. Bu nereden gelirse gelsin oluşabilecek risklere karşı caydırıcı bir mekanizma. Esas itibarıyla bölgesel barışı ve istikrarı güçlendirmek, küresel barışa ve istikrara katkı vermek üzere oluşturulmuş bir mekanizma" açıklamasını yaptı.

YENİ KATILIMLARA ÜÇ ÜLKE KARAR VERECEK

Mısır'ın neden anlaşmaya dahil olmadığı sorusu üzerine Yılmaz, "Genişlemenin seyrini üç ülkenin ortak tutumu belirleyecek. Neden olmasın? Tabii ki Mısır çok değerli bir ülke, çok önemli bir güç. Askeri olarak da coğrafi olarak da nüfus itibarıyla da. Dolayısıyla önümüzdeki süreçlerde yeni katılımlar da olabilir bu yapıya. Buna açık bir yapı. Ama bunu üç ülke birlikte değerlendirecek kararlaştıracak" dedi.

Güvenliğin sınırlarda başlamadığının altını çizen Yılmaz, "Çok daha geniş küresel ve bölgesel bağlantılar içinde güvenliğiniz oluşuyor. Dolayısıyla Türkiye, bir taraftan kendi savunma sanayisini, ekonomisini, kurumsal yapısını geliştirerek güvenliğini arttırırken bir taraftan da ittifaklarını genişletiyor. Ama bir taraftan da caydırıcı ve güçlü bir ülke olarak bu rolünü hem bölgesel düzeyde hem küresel düzeyde güçlü bir aktör olarak yerine getirmeye devam edecek." ifadesini kullandı.

BU BİR BÖLGESEL GÜVENLİK ANLAŞMASIDIR

Yılmaz, işbirliğinin uluslararası basında "İslami NATO", "Sünni ittifakı" şeklinde tanımlanmasına ilişkin soruya, "Doğru bulmuyorum açıkçası. İsmi neyse onunla bakmak lazım. Bu Mekke Antlaşması ve bir bölgesel güvenlik anlaşması. Elbette üç ülkede nüfusunun büyük bir bölümü Müslüman olan ülkeler. İslam dünyasının da baktığınız zaman maalesef çatışmaların, son dönemde özellikle yaşanan birçok çatışmanın odağında olduğunu ve ciddi bir güvenlik ihtiyacı içinde olduğunu görüyoruz" yanıtını verdi.

KAFİRE KORKU ÜMMETE UMUT

**MEKKE ANLAŞMASI
ÜMMETİN YENİDEN
DİRİLİŞİNİN
İMZASI OLDU**

TÜRKİYE, Suudi Arabistan ve Pakistan'ın 7 Ağustos Cuma günü Mekke'de imzaladıkları "Ortak Savunma Anlaşması", 100 yıldır bölünmüş, parçalanmış ve emperyalistlerin her türlü saldırılarına ve yönlendirmesine maruz kalmış **İslam** coğrafyasının ve **İslam** Ümmeti'nin dünya güç dengelerinde belirleyici bir güç olarak ortaya çıkmasının ilanı oldu. İsrail Medyası anlaşmayı büyük bir panik ve endişeye karışıkken bazı analizlerde gelişme, "Tel Aviv için ölümcül ittifak" olarak yorumlanarak bölgesel dengelerin İsrail aleyhine değişebileceği vurgulandı. Anlaşmaya imza koyan Pakistan'ın nükleer düşmanı olan Hindistan, Pakistan'ın Türkiye ve Suudi Arabistan ile bu düzeyde bir askeri ortaklığa girmesinden rahatsız olurken, Hindistan medyası gelişmeyi "**İslami** NATO" başlığıyla duyurdu. Anlaşma, Yunanistan'da da çok büyük bir şok, endişe ve hüsrana dalmasıyla karşılandı. Atina merkezli siyasi çevreler ve ülke basını, bu tarihi paktı "Yunan dış politikasına indirilmiş ağır bir darbe" olarak nitelendirdi. Yunanistan, son dönemde Doğu Akdeniz ve Ege'de Türkiye'ye karşı ittifaklar kurmaya çalışırken, Mekke'den gelen bu hamlenin Atina'nın tüm stratejik beklentilerini ve hesaplarını baştan aşağı değiştirdiği kaydedildi. The Guardian Gazetesi, anlaşmayı "NATO tarzı bir savunma paketi" olarak tanımlarken İngiliz BBC yayın kuruluştaki, "Yemen'de savaş büyüyor: Türkiye askeri olarak dahil olacak mı?" ya da Hindistan-Pakistan çatışmasında Suudi Arabistan nasıl bir rol üstlenecek?" gibi karmaşık askeri ve hukuki senaryoların henüz belirsizliğini koruduğuna dikkat çekerek batının rahatsızlığını ortaya koydu.

İSLAM COĞRAFYASI GÜVENLİĞİNİ İNŞA EDİYOR

Ümmetin belki de son bir asırdır emperyalist dengelerine karşı yaptığı en önemli çabası temsil eden anlaşmayı Akit'e değerlendiren GÜVENSAM Genel Koordinatörü Terör ve Güvenlik Uzmanı Cihad **İslam** Yılmaz: "Güvenlik mimarilerinin dönüşümü çoğu zaman uzun yıllara yayılanavaş ve sancılı süreçlerle gerçekleşir. Ancak tarih, kimi zaman tek bir imzayla yeni bir jeopolitik dönemin kapısını aralar. İmzalanan 'Mekke Ortak Savunma Anlaşması', klasik ittifak anlayışını aşan yeni bir güvenlik paradigmasının ilanı niteliğindedir. Aynı masada ortaya konulan ortak irade, yalnızca yeni bir savunma düzenini değil, **İslam** dünyasının jeopolitik bir özne olarak yeniden sahneye çıkma iddiasını da simgelemektedir. Anlaşmanın imzalandığı yerin taşıdığı sembolik anlam ise en az içeriği kadar önemlidir. Bu pakt, herhangi bir başkentte ya da diplomatik protokol salonunda değil, Kabe'nin gölgesindeki Mekke'de hayata geçirilmiştir. Bu tercih, ittifakın yalnızca askeri bir iş birliği olarak değil, tarihi kardeşlik ve **İslami** dayanışma temelinde şekillenen ortak bir güvenlik vizyonu olarak tasarlandığını göstermektedir. Anadolu'dan Hicaz'a, **İslamabad**'dan Riyad'a uzanan kardeşlik hattı, böylece kâğıt üzerindeki söylemin ötesine geçerek somut bir güvenlik mimarisine dönüşmüştür. Anlaşmanın özü sarsıcıdır: Üç devletten herhangi birine yönelik bir saldırı, artık üçüne birden yapılmış sayılacaktır. Bu, klasik anlamda bir işbirliği protokolü değil, kolektif caydırıcılığın ilan edilmesidir. Nükleer kapasiteye sahip tek **Musulman** ülke olan Pakistan'ın askeri tecrübesi, Suudi Arabistan'ın ekonomik ve dini ağırlığı, Türkiye'nin NATO tecrübesi, sınır ötesi operasyon kabiliyeti ve yerli savunma sanayii ile taşıdığı küresel güç statüsü bir araya geldiğinde, ortaya çıkan tablo bölgesel değil, doğrudan küresel bir denklemdir. Bu üç ülkenin nüfus, ordu, coğrafya ve stratejik derin-

lik potansiyeli birleştiğinde, dünyanın önündeki en dikkat çekici güvenlik bloklarından biri doğmaktadır. Türkiye'nin bu anlaşmadaki rolü, sıradan bir taraf olmamanın çok ötesindedir. Ankara, bu pakta yalnızca askeri gücüyle değil, Gazze müzakerelerinde üstlendiği diplomatik sorumlulukla, bölgesel krizleri yönetme tecrübesiyle ve küresel deniz ticaret yollarının güvenliğini üstlenebilecek kapasitesiyle dahil olmuştur. Bu, Türkiye'nin artık bölgesinde değil, küresel alanda söz sahibi bir aktör olarak konumlandığının tescilidir. Türkiye'nin imzası, paktı 'ciddiye alınan', uluslararası kamuoyunda gerçek bir caydırıcılık üreten bir yapıya dönüştürmüştür. Bu anlaşma, dalga dalga büyüyecek çok daha kapsamlı bir güvenlik mimarisinin ilk taşıdır. **İslam** coğrafyasının kendi güvenliğini kendi iradesiyle inşa ettiği, dışarıdan atanmış güvenlik şemsiyelerine muhtaç olmaya yeni bir dönemin kapısı aralanmıştır. Buna '**İslam** NATO'su' denmesi boşuna değildir, çünkü ortaya çıkan yapı, kolektif savunma ilkesini, ortak kader bilincini ve medeniyet dayanışmasını aynı çatı altında birleştirmektedir. Körfezden Anadolu'ya, Hint Okyanusu kıyılarından Akdeniz'e uzanan bu hat, yalnızca askeri bir denge değil; ticaret yollarının, enerji koridorlarının ve kalkınma projelerinin de ortak güvencesi haline gelme potansiyeli taşımaktadır" diye konuştu.

"İSRAİL, HİNDİSTAN, YUNANİSTAN'DAKİ PANİK, ANLAŞMANIN GÜCÜNÜN EN SOMUT KANITIDIR

Ortadoğu Uzmanı Ahmet Erkam Selvi de sunları ifade etti: "Ortadoğu'nun güvenlik mimarisi, genellikle dışarıdan dayatılan dengelerle şekillenmiştir. Bölge, kendi güvenliğini kendi iradesiyle inşa etme lüksüne çoğu zaman sahip olmamış. Mekke'de imzalanan ortak savunma anlaşması, bu yerleşik alışkanlığı kökten sarsan bir eylemdir. Bu tarihi gelişme karşısında panik havasına girenlerin kimler olduğunu görmek de manidardır. Bölgedeki dengeleri kendi lehine kurgulamaya alışmış İsrail, sınırlar boyunca üç güçlü ordunun ortak bir caydırıcılık şemsiyesi altında birleşmesi karşısında telaşını gizleyememektedir. Aynı şekilde Hindistan, Pakistan'ın artık yalnız bırakılmış bir aktör olmadığını, Mekke'den Ankara'ya uzanan bir dayanışma ağının parçası olduğunu görmesinin rahatsızlığını yaşamaktadır. İsrail ile birlikte Türkiye'ye karşı askeri ittifak kuran Yunanistan'daki panik hepsinden daha büyük olmuştur. Bu anlaşmanın en dikkat çekici yönlerinden biri de, İran'ı doğrudan hedef almadan onun stratejik hesaplarını değiştirmesidir. Tahran, yıllardır bölgesel vekalet ağları ve füze kapasitesi üzerinden kurduğu caydırıcılığı, artık üç ülkenin ortak savunma şemsiyesiyle yeniden değerlendirmek zorunda kalmaktadır. Bu pakt, yalnızca askeri bir denge değil, aynı zamanda enerji altyapısının, deniz ticaret yollarının ve kalkınma projelerinin güvence altına alınması anlamına gelmektedir. Suudi Arabistan'ın Vizyon 2030 hedefleri, istikrarlı bir güvenlik ortamına muhtaçtır. Kızıldeniz ve Hürmüz Boğazı gibi kritik güzergahların güvenliğini söz konusu olduğunda, üç ülkenin ortak kapasitesi, küresel enerji piyasaları için de doğrudan bir istikrar unsuru olarak okunmalıdır. Bu anlaşmanın en kritik sonucu, diğer bölge ülkelerini de ittifaka dahil olmaya itmesidir. Mısır'dan Ürdün'e, Pakistan'ın yakın çevresinden Orta Asya'ya kadar pek çok aktör, bu modelin sunduğu kolektif caydırıcılık ilkesini kendi güvenlik denklemlerine nasıl entegre edebileceklerini değerlendirmeye başlayacaktır. Bölgesel güvenlik mimarisi artık tek kutuplu değil, çok aktörlü ve iç içe geçmiş bir yapıya evrilmektedir."

Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan'ın 7 Ağustos Cuma günü Mekke'de imzaladıkları "Ortak Savunma Anlaşması", 100 yıldır bölünmüş, parçalanmış ve emperyalistlerin her türlü saldırılarına ve yönlendirmesine maruz kalmış **İslam** coğrafyasının ve **İslam** Ümmeti'nin dünya güç dengelerinde belirleyici bir güç olarak ortaya çıkmasının ilanı oldu. Tarihi anlaşmayı Akit'e değerlendiren uzmanlar, "Bu, klasik anlamda bir işbirliği protokolü değil, kolektif caydırıcılığın ilan edilmesidir. Ortaya çıkan tablo bölgesel değil, doğrudan küresel bir denklemdir" değerlendirmesini yaptılar.

İSLAM COĞRAFYASI SAHNEYE ÇIKIYOR!

Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan arasında 7 Ağustos Cuma günü Mekke'de imzalanan "Ortak Savunma Anlaşması", bir asırdır parçalanmış ve emperyalist müdahalelere açık kalmış **İslam** dünyasının, küresel güç dengelerinde yeniden belirleyici bir aktör olarak sahneye çıktığının ilanı oldu.

İslam İşbirliği Teşkilatı, Mekke Paktı'nı destekledi

İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT), Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan arasında imzalanan Mekke Ortak Savunma Anlaşması'nı memnuniyetle karşıladı. İİT Genel Sekreteri Hüseyin İbrahim Taha'nın imzasıyla yayımlanan açıklamada, söz konusu anlaşma, üç ülkenin bölgesel ve uluslararası işbirliğinin temellerini güçlendirme konusundaki kararlılığını yansıtan önemli bir stratejik adım olarak nitelendirildi.

Anlaşmanın bölge ve İslam dünyasında güvenlik ve istikrarın desteklenmesi açısından temel bir dayanak oluşturduğu ifade edilen açıklamada, artan güvenlik tehditleri karşısında ortak hareket etme, üye ülkeler arasında dayanışma ve ortaklık anlayışını güçlendirme iradesinin önemine vurgu yapıldı. Açıklamada, anlaşmayı imzalayan Suudi Arabistan, Türkiye ve Pakistan liderleri takdir edilerek, "bu tarihi anlaşmanın hem bölge hem de uluslararası toplum yararına barış, kalkınma ve refah getirmesi" temennisinde bulunuldu.

ÜÇLÜ ANLAŞMA dünyada yankılandı

Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan tarafından imzalanan Mekke Ortak Savunma Anlaşması uluslararası basında geniş yer buldu.

CUMHURBAŞKANI Recep Tayyip Erdoğan, Suudi Arabistan Velihaht Prensi Muhammed bin Selman ve Pakistan Başbakanı Şahbaz Şerif tarafından imzalanan Mekke Anlaşması ve detayları, bölgesel ve küresel basında kapsamlı şekilde ele alındı.

İngiliz haber ajansı Reuters "Orta Doğu'daki kargaşa turmanırken Suudi Arabistan, Türkiye ve Pakistan karşılıklı savunma taahhüdünde bulundu" başlığıyla gördüğü haberde, anlaşmanın "bölgesel çatışmadan endişe duyan Sünni ve **Müslüman** ABD müttefiklerini bir araya getirdiği" değerlendirmesinde bulunuldu. Haberde yetkililerin açıklamalarına ve uzman görüşlerine de yer verildi.

BBC'nin "Suudi Arabistan, Türkiye ve Pakistan savunma anlaşması imzaladı" başlığıyla konuya dair yayınladığı haberde, anlaşmanın bazı detayları, yetkililerin açıklamaları ve uzman görüşleri aktarıldı.

CNN ise anlaşmayı "İran ile savaş yaklaşırken Suudi Arabistan, tarihi bir savunma anlaşmasıyla askeri güçleri önde gelen **Müslüman** ülkelere yöneliyor" başlığıyla manşete taşıdı. CNN'nin haberine göre, Riyad, İran savaşı yaklaşırken ülkenin savunması için **İslam** dünyasının en kuvvetli askeri güçlerine yöneliyor. Haberde anlaşmanın bazı detaylarına ve yetkililerin açıklamalarına yer verildi.

New York Times gazetesi "Suudi Arabistan, Türkiye ve Pakistan ortak savunma anlaşması imzaladı" başlıklı haberinde, üç ülkenin yetkililerinin, anlaşmanın savunma amaçlı olduğunu, herhangi bir ülkeye yönelik olmadığını ve diğer ülkelerin de anlaşmaya katılabileceğini belirten benzer açıklamalar yaptığına işaret edildi.

ÜÇ BÖLGESEL GÜÇ

The Associated Press (AP) ajansının "Suudi Arabistan, Türkiye ve Pakistan, önemli bir savunma anlaşması imzaladı" başlıklı haberinde ise anlaşmanın "güvenlik endişelerinin arttığı bir dönemde üç bölgesel güç arasındaki işbirliğini pekiştirdiği" değerlendirildi.

Financial Times gazetesi de "Suudi Arabistan, Türkiye ve Pakistan, Mekke'de bir savunma anlaşması imzaladı" başlıklı haberinde, "üç müttefik ülke, savaşlar ve istikrarsızlıkla başa çıkmak amacıyla bölgesel güvenlik işbirliğini derinleştirmeyi hedefliyor" yorumunda bulundu.

Amerikan Wall Street Journal (WSJ) gazetesinin "Suudi Arabistan, Türkiye ve Pakistan savunma anlaşması imzaladı" başlıklı haberinde, üç ülkenin bölgede bir süredir devam eden kargaşanın ardından güvenliği sağlamak için daha yakın askeri bağları temini oluşturduğu kaydedildi. Haberde, anlaşmanın "ABD ve İsrail'in İran'a karşı yürüttüğü savaşın bölge için yeni riskler oluşturduğu ve ABD güvenlik şemsiyesine yönelik yeni belirsizliklerin ortaya çıktığı bir dönemde imzalandığı" belirtildi.

MEKKE ORTAK SAVUNMA ANLAŞMASI...

İslam İşbirliği Teşkilatı

memnuniyetle karşıladı

İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT). Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan arasında imzalanan Mekke Ortak Savunma Anlaşması'nı memnuniyetle karşıladı.

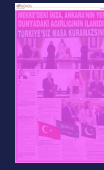

i İT Genel Sekreteri Hüseyin İbrahim Ta-ha'nın imzasıyla yayımlanan açıklamada, söz konusu anlaşma, üç ülkenin bölgesel ve uluslararası işbirliğinin temelini güçlendirme konusundaki kararlılığını yansıtan önemli bir stratejik adım olarak nitelendirildi. Anlaşmanın bölge ve İslam dünyasında güvenlik ve istikrarın desteklenmesi açısından temel bir dayanak oluşturduğu ifade edilen açıklamada, artan güvenlik tehditleri karşısında ortak hareket etme, üye ülkeler arasında dayanışma ve ortaklık anlayışını güçlendirme iradesinin önemine vurgu yapıldı. Açıklamada, anlaşmayı imzalayan Suudi Arabistan, Türkiye ve Pakistan liderleri takdir edilerek, "bu tarihi anlaşmanın hem bölge hem de uluslararası toplum yarına barış, kalkınma ve refah getirmesi" temennisinde bulunuldu. ■ AA

Filistin'i detekleyen aktivist **Müslüman** oldu

■ **FİLİSTİN'DE** yaşananlara dikkat çekmek amacıyla Bosna-Hersek'ten Batı Şeria'ya doğru yola çıkan Filistin Konvoyu'na Fransa'dan katılan Sebastian Michelot isimli aktivist, Türkiye'de **müslüman** olduğunu açıkladı. Aktivist, Yusuf Selahattin ismini aldığını belirtti.

MEKKE'DEKİ İMZA, ANKARA'NIN YENİ DÜNYADAKİ AĞIRLIĞININ İLANIDIR TÜRKİYE'SİZ MASA KURAMAZSINIZ

Ersay Dede
ersaydede@dirilispostasi.com

7 Ağustos 2026'da Mekke'de Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan arasında imzalanan ortak savunma anlaşmasına yalnızca yeni bir askeri işbirliği olarak bakarsak, büyük resmi kaçırırız. Anlaşmanın en dikkat çekici hükmü son derece açık: Üç ülkeden birine yönelik silahlı saldırı, üçünün tamamına yapılmış sayılacak. Elbette henüz cevap bekleyen sorular var. Otomatik askeri müdahale nasıl işleyecek? Müsterek komuta kurulacak mı? Kuvvet tahsisleri nasıl yapılacaktır? Bu nedenle bugünden "İslami NATO" su kuruldu" demek erken.

Ama bir gerçek tartışılmaz: **OrtaDoğu ile Güney Asya arasında yeni bir güvenlik denklemini kuruyor ve Türkiye bu denklemin merkezinde.**

Masadaki üç ülke birbirini tamamlıyor.

Suudi Arabistan büyük mali kaynaklara ve enerji gücüne sahip.

Pakistan büyük ordu ve nükleer kapasitesiyle önemli bir askeri güç.

Türkiye ise masaya çok daha farklı bir değer getiriyor.

NATO tecrübesi, operasyonel kapasite, gelişmiş savunma sanayii, askeri doktrin ve benzersiz jeopolitik konum.

Türkiye zaten NATO'nun en büyük askeri güçlerinden biri. Fakat Ankara'nın son yıllardaki yükselişini yalnızca ordunun büyüklüğüyle açıklamak mümkün değil.

Asıl dönüştürme savunma sanayiinde yaşıyor.

Türkiye'nin savunma ve havacılık ihracatı 2025'te 10 milyar dolar sınırını aşarak tarihi seviyeye ulaştı. Türkiye artık yalnızca kendi güvenliği için silah üreten değil, başka ülkelerin güvenlik sistemlerini besleyen bir devlet.

Mekke'de aynı masaya oturduğumuz Pakistan'a MILGEM konvaytleri ürettik.

Suudi Arabistan'a Bayraktar AKINCI satış; teknoloji transferi ve ortak üretim süreçleri başlatıldı.

"Yeni Mekke'de birbirini yeni keşfeden üç ülke yok."

Yıllardır savunma alanında birlikte çalışan üç devlet, bu ilişki artık daha üst bir siyasi ve askeri çerçeveye taşıyor.

Türkiye açısından asıl önemli nokta ise şu:

Ankara bu anlaşmaya güvenlik arayışıyla değil, güvenlik üreten bir ülke olarak giriyor.

Türkiye zaten NATO üyesi.

Dolayısıyla Mekke Anlaşması'nı

"Türkiye yeni bir güvenlik şemsiyesi buldu" diye okumak yanlış.

Tam tersine Türkiye, Batı güvenlik sistemindeki yerini korurken aynı anda kendi bölgesindeki yeni güvenlik mimarisinin de kurucularından biri oluyor.

Stratejik özerklik dediğimiz şey budur. Başkasının kampa girmek değil.

Yeni masaların kurulmasında söz sahibi olmak.

Ustelik zamanlama da son derece çarpıcı.

7-8 Temmuz 2026'da NATO liderleri Ankara'da toplandı.

Aradan yalnızca bir ay geçti.

7 Ağustos'ta Cumhurbaşkanı Erdoğan Mekke'de Suudi Arabistan ve Pakistan'la ortak savunma anlaşmasına imza attı.

Şu fotoğrafı iyi okumak gerekiyor:

Temmuzda NATO Ankara'ya geldi.

Ağustosta Ankara Mekke'de yeni güvenlik düzeninin kurucu masasına oturdu.

Bu iki gelişme birbirinin alternatifi değildir.

Tam tersine Türkiye'nin ulaştığı diplomatik hareket alanının göstergesidir.

Türkiye artık aynı anda Washington'la, Brüksel'le, Moskova'yla, Katar'la ilişkileri ve Asya'daki ortaklarıyla konuşabilen ender devletlerden biri.

Ustelik bunu yalnız diplomasiyle değil, arkasındaki askeri ve teknolojik kapasiteyle yapıyor.

Türkiye ile Pakistan arasındaki güvenlik işbirliğinin tarihsel bir geçmişi de var.

1955'te kurulan Bağdat Pakti'nde Türkiye ve

Pakistan aynı güvenlik mimarisinin parçalarıydı. Ancak o dönemin sistemi Soğuk

Savaş'ın ve Batı bloğunun ihtiyaçlarına göre şekillenmişti.

Bugünkü fark çok büyük.

Bu kez bölge ülkeleri kendi güvenlik ihtiyaçları için kendi mimarilerini kuruyor.

Türkiye de başkasının çizdiği haritada yer alan ülke değil, haritayı çizen aktörlerden biri.

Mekke Anlaşması'nın asıl tarihsel değeri burada.

Elbette Ankara dikkatli olmak zorunda.

Pakistan-Hindistan gerilimi, İran'la ilişkiler, Katar'da çıkabilecek yeni krizler ve NATO yükümlülükleri iyi yönetilmeli.

Türkiye'nin çıkan yeni savaşların tarafı olmak

değil. **Savaş engellenecek caydırıcılığın merkezi olmak.**

Zaten Türkiye'nin son yıllarda geliştirdiği güç modeli de bunun üzerine kurulu:

Masada diplomasi.

Sahada caydırıcılık.

Fabrikada üretim.

Bölgesel güçler kendi ittifaklarını ve güvenlik ağlarını oluşturuyor.

Böyle dönemlerde yalnızca büyük ekonomiler değil; askeri kapasitesi, teknoloji, coğrafyası ve diplomatik manevra alanı güçlü ülkeler yükselir.

Türkiye bugün bu özelliklerinin hepsini aynı anda taşıyan az sayıdaki devletlerden biridir.

Esikden Türkiye için şu soru sorulur:

"Türkiye hangi blokta yer alacak?"

Şimdi soru değişiyor.

"Türkiye'nin olmadığı bir bölgesel güvenlik denklemini ne kadar güçlü olabilir?"

Mekke'de atılan imzaların gerçek anlamı budur.

Türkiye artık denkleme dahil edilen ülke değil.

Denklemin kuran ülkelerden biridir.

Yüksel Aytağ ile YAKINDAN KUMANDA

‘ASIRLIK GECE’ OKULLARA DERS OLUR

TRT'nin 15 Temmuz'u anlatan **Asırlık Gece** dizisinden çok umutlu olduğumu daha yayımlanmadan bu sütunlarda ifade etmiştim. Çünkü çok sağlam bir kaynağı,

Avukat Doç. Dr.

Hüseyin Aydın'in *Türkuvaz* Kitap'tan çıkan ve büyük ses getiren aynı adlı kitabını eksen alıyordu. Dahası, **Cumhurbaşkanı**'ndan, **Başbakan**'ına, **Genelkurmay Başkanı**'ndan **Diyanet İşleri Başkanı**'na kadar gecenin tüm yakın tanıklarının röportajlarıyla desteklenip adeta modern çağın en büyük destanına dönüştürülmüştü. Buna; her karakteri, aldıkları ücret karşılığı değil, **"vatan borcu"** olarak

mün ardından şöyle düşündüm: **"Bu yapım, dizi yorgunu olan bana bile gelecek haftayı iple çektiyorsa, tamamdır."** Nitekim seyircinin büyük teveccülü de bunu kanıtladı.

O gecenin yarattığı kahramanların adeta sonu gelmiyordu. Medya sayesinde öğrenip tanıdıklarımızın yanı sıra; mahalle muhtarımdan, **Türksat** tekniklerine, **İmamımdan**, televizyon kanalı yöneticisine kadar içimizden çıkardığımız onlarca gizli kahramanı izlemek, bu vatanın bir evladı olarak beni nasıl gururlandırdı anlatamam.

Buradan **Milli Eğitim Bakanımıza** sesleniyorum. Bu dizi, önümüzdeki dönem eğitim öğretim müfredatına alınıp, tarih dersi niyetine okullarda öğrencilere izletilsin. İzletilsin ki, ileride vatana kast edebilecekleri karşı güç, cesaret ve ilham kaynağı olsun.

ne demiş?

Okunumuz **Serdar Güz**'ün yorumu: "Bennu Gerede'ye neden yurt dışı yasağı konuluyor ki? Yurt içi yasağı olmalı aslında. Mecburi olarak sınır dışı edip yurda dönmesine izin vermemek gerek."

Her pisliğin altından çıkıyorlar

24 Haziran 2021 tarihinde **Miami**'nin kuzeyinde **Surfside** denilen yerde 12 katlı lüks bir bina olan **Champlain Towers**

çöktü. Bunun bir komplonun parçası olduğu konuşuluyor. İddialar şöyle: Dünyanın en büyük virüs tarama şirketinin sahibi **John McAfee**, **İspanya**'da gözetimine alındıktan sonra büyük yankı uyandıran bir tweet attı: "Elimden öyle bilgiler geçiyor ki inanamazsınız. Dünyada çocuk ticareti yapan çok güçlü bir çete var. Kimlere kadar uzandığını burada söyleyemem. Çocukları kaçırıyolar, organlarını satıyor ya da baskalarına peşkeş çekiyorlar. Bunların merkezi de **Central**

Amerika. Bununla ilgili elimde büyük bir hard disc var. Bunu kuzey **Miami**'de koordinatlarını verdiğim bu evde tutuyorum.

Beni intihar ettirmeye çalışıyorlar. Eğer intihar ettiğim söylenirse inanmayın. Beni öldürmek istiyorlar. Başıma bir şey gelirse bu hard disc'i bulur."

Bu tweet'ten kısa bir sonra söz konusu bina çöktü. Ancak kurtarma çalışmaları **IDF**'in (**İsrail Savunma Kuvvetleri**) dışında kimse yaklaştırmadı. **İspanya**'dan **Türkiye**'ye uçmak üzereyken havaalanında yakalanıp **ABD**'ye gönderilen **McAfee**'nin akıbeti ise bilinmiyor.

Sevginin en saf hali

Sizce sevginin kaç hali vardır?

Ben en çok fotoğrafta gördüğünüz bu **"en saf"** halini makbul görürüm.

Kocası, okuma yazma bilmeyen eşi ilaçlarını zamanında alsın diye kutuların üzerine şekiller çizmiş. Sabah için bulut, öğle için güneş, akşam için yıldız resmi. Şimdi bu amcanın, kansının gözlerine hülyalı hülyalı bakıp **"Seni seviyorum"** demesine, onu çiçeklere boğup şiirler yazmasına gerek var mı? Ama eminim onu da yapıyordur...

Muhtemelen bir yastıkta yarım asrı devirmiş olmalılar. Belli ki geçen yıllar onları birbirlerine karşı daha düşünceli,

daha duyarlı, daha önemli hale getirmiş.

Aynı duyguyu **Venezuela** depremi sırasında 82 yaşındaki adamın, 80 yaşındaki kansını korumak için onun üzerine kapandığı görüntüyü izlerken de hissetmişim.

Küçük bir tohumdan, koca bir çınara... Yıllara yenik düşmeden sevgisini büyütüp, yeşillendirenlere selam olsun...

gaf'let kürsüsü

Fondaki şekillere dikkat etmek lazım. Aksi halde **Fenerbahçe Stadi**'nda olduğu gibi basın toplantısı yapanlar **"anteni"** hale gelebilir.

zap'tiye

Yüzde 99 nem oranı nedir yahu? **Solungaçlarımız** olmadan nasıl nefes alacağız?

T geniş aç Fikir ve tartışma

Raylarda yükselen medeniyet projesi

**MAHUT
KEMAL
AYDIN**

mahutkemal.aydin@ihtlas.com.tr
İhtlas Vakfı Müttevelli Heyeti Başkanı

Yıllar önce **umreye** gittiğim zaman Medine'ye **ziyaretimde**, rehberimiz, kâfilleyi Medine Tren Garı'na götürmüştü. Binay teması olmuş, çok beğenmişim. Rehberimiz, Şam'dan kaçan trenin, çeşitli istasyonlarla uğradıktan sonra, buraya kadar geldiğini belirtmişti. Demir yolu yapımında, Sultan Abdülhamid Han'ın, Sevgili Peygamberimiz (aleyhisselam) rahatsız etmemek için, demir yolu inşaatında çalışan işçilere, taş kırarak kullandıkları balıyo ve çeklere keçe sarılması talimatı verdiğini, demir yolu faaliyete geçtiği zaman ise, trenler Medine İstasyonu'na yaklaşımdan önce, lokomotif ve vagonların tekerleklerine aynı şekilde keçe sandığını anlatmıştı. Abdülhamid Han'ın, Peygamber Elendimiz (aleyhisselam) gösterdiği bu büyük hümmet ve hassasiyet beni çok etkilemiş, ağırlamıştı.

Tren garının yanında ki Hamidiye-Amberiyi mescidi'nin hikâyesi enteresandır.

Osmanlı padişahları muhtelil seberlerden dolayı bizzat **medine** gide-mezdi. Fakat, yerlerine vekil gönderirdi. Sevgili Peygamberimizin aşkı ile yanan padişahlarımızdan biri olan II. Abdülhamid Han, Medine'den gelen padişahların birini **Hicaz** vâzifesi için kendisine vekil tayin etmişti. **Hicaz** dönüğünde de Sevgili Peygamber Elendimizin kabirinden amber kokan toprak getirmesini söylemişti.

Paşa Hicaz'daki vâzifesini tamam-ladıkdan sonra, dönüş hazırlıklarını yapıp trenine bindi. Tren tam kalkmak üzereyken, paşanın aklına padişahın emri geldi. Hemen oturduğu yerden ırfadı ve istasyon dışına koştu. Raza-ı mutahhara uzaktaki kâlmıştı. Aceleyle istasyonun yanında bulunan alandan bir avuç toprak alıp kâfile ile keşeye koydu. Trenine binip İstanbul'a döndü.

Sultan Abdülhamid, paşayı huzuru-na kâbul etti. Raporunu sunan paşa, beraberinde getirdiği toprağı padişah-a uzattı. Padişah sevinç ve say-gıyla toprağı avucuna alıp burnuna götürdü. Kokladı, bir daha kokladı.... Sonra biraz hüzünlü paşaya dönerek "Paşa, getirdiğin toprak amber kokuyor ama bunun misli kâile" dedi....

Bu durumda karşısında, Paşa utançından sesini çıkarmadı ve mahcup bir edayla, olan biteni anlattı. Bunun üzerine Sultan Abdülhamid Han, Paşa'nın toprağı aldığı yere bir mescid yapılmışın emretti. Paşa "Sultan'ım mescide ne al verelim?" diye sorduğunda, Sultan da "Amber-iye **Cami** olsun" dedi.

II. ABDÜLHAMİD HAN'IN ASIRLARI AŞAN ULAŞTIRMA VİZYONU

Tarih boyunca devletlerin büyüklüğü, yalnızca fetihletiltik topraklarla değil; kurdukları yollar, inşa ettikleri köprüler ve diğer medeniyet eserleri ile de ölçülmüştür. Roma İmparatorluğu, asırlarca ayakta kalmışın büyük ölçüde yolları borçludur. İpek Yolu, asırlar boyunca ticaret kervanlarıyla birlikte limi, kültürlü ve medeni-yeti taşıdı.

Osmanlı Devleti'nin son devrinde inşa edilen **Hicaz Demiryolu** da işte bu ölçekte değerlendirilmesi gereken büyük bir medeniyet eseridir. Bu, yalnızca Şam'dan Medine-i Münvere'ye uzanan bir demir yolu hattı değil; Sultan II. Abdülhamid Han'ın jeopolitik vizyonunu ve İslâm dünyasını ortak bir ideal etrafında birleştirmeye istediğini temsil eden tarihi bir projedir.

Bugün dünya tekrar ulaştırma koridorlarını konuşmaktadır. Çin'in Kuşak ve Yol Girişimi, Türkiye'nin öncülük ettiği Orta Koridor, Kalkınma Yolu Projesi, Kuzey-Güney Ulaştırma Koridoru ve yeni enerji hatla-nı, XXI. yüzyılın global rekabetinin merkezinde yer almaktadır.

Devletler artık, milyarlar ki; ticaret yollarını kontrol edenler, sadece ekonomik güç değil, Stratejik Hicaz Demiryolu, I. Dünya Savaşı'nda hedef alındı.

II. Abdülhamid Han, demir yollarını sadece yolu ve yük taşıyan raylar olarak görmüyordu. Onun nazarında demir yolları; devlet otoritesini güçlendiren, askerî sevkîyatı hızlandıran, ticareti geliştiren, haberleşmeyi kolaylaştıran ve milletin birlik duygusunu kuvvetlendiren stratejik birer altyapı yatırımdı. Bu anlayışla İstanbul'dan Bağdat'a, Şam'dan Medine'ye uzanan demir yolu projeleri planlandı.

aynı zamanda siyasi ve stratejik üstünlük de elde etmekteydi. Sultan II. Abdülhamid Han, bundan yüz yirmi sene evvel aynı gerçeği görmüş ve demir yollarını devletin hayat damarları olarak değerlendirmişti. Onun devrinde, yapımına başlanan Anadolu Demiryolu, İstanbul-Bağdat Demiryolu ve Hicaz Demiryolu birbirinden bağımsız yatırımlar değildi. Bunlar, Osmanlı Devleti'nin dört bir yanını birbirine bağlayan büyük bir stratejinin parçalarıydı.

BİR DEMİR YOLU DEĞİL, BİR DEVLET POLİTİKASI

II. Abdülhamid Han, demir yollarını sadece yolu ve yük taşıyan raylar olarak görmüyordu. Onun nazarında demir yolları; devlet otoritesini güçlendiren, askerî sevkîyatı hızlandıran, ticareti geliştiren, haberleşmeyi kolaylaştıran ve milletin birlik duygusunu kuvvetlendiren stratejik birer altyapı yatırımdı.

Bu anlayışla İstanbul'dan Bağdat'a, Şam'dan Medine'ye uzanan demir yolu projeleri planlandı. Böylece payitaht ile en uzak vilayetler arasındaki bağ kuvvetlenecek, **İslâm** yolculuğu emniyetli hâle gelecek, ekonomik hayat canlanacak ve devlet inidari gücü pekişecektir.

Özellikle Hicaz Demiryolu, bu büyük vizyonun en anlamlı halkasını oluşturmaktadır. Çünkü bu hat, aynı zamanda Haremeyn'i serilemeye hizmet etmenin, İslâm dünyasıyla irtibatı güçlendirmenin ve ümmet şuurunu canlı tutmanın da bir vasıtasıydı.

ÜMMETİN ORTAK ESERİ

Hicaz Demiryolu'nun dünya tarihindeki benzer projelerden ayrılan en mühim özelliklerinden biri, finansman modelidir. Hicaz Demiryolu, büyük ölçüde Osmanlı Devleti'nin kendi kaynakları ve dün-yanın dört bir yanındaki **Müslüman-ların** bağışlarıyla inşa edilmiştir.

Zira Sultan II. Abdülhamid Han, bu hatın yalnızca devletin değil, bütün İslâm âleminin ortak eseri olmasını arzu ediyordu. Bunun üzerine Hindistan'dan Türkiye'ye, Mısır'dan Fas'a, Kalkışa'dan Endonezya'ya kadar uzanan geniş bir coğrafyada yardım kampanyaları başlatıldı. Binlerce kilometre uzaktaki yaşayan **Müslümanlar**, Haremeyn'e hizmet edecek bu demir yoluna bağışlarda bulundular. Sultan II. Abdülhamid Han da şahsi hazinesinden bağış yaparak bu hayrî tebeddüse öncülük etti. Bağış yapıpata verilmek üzere "Hicaz Demiryolu Madalyası" da ihdas edildi.

Sultan II. Abdülhamid Han, bazı **sevimlilerin** Osmanlı vatandaşları ile Avrupa'dan yaptıkları bağışların kabulüne muvafakat verirken, yurt dışındaki Siyonist cemiyetlerden gelen yardımların asla kabul edilmemesi için talimat vermişti.

ÇÖLÜN ORTASINDA BİR MÜHENDİSLİK BAŞARISI

Şiddetli sıcağın, su kaynaklarının yetersizliği, kum fırtınaları ve çöl şartları, demir yolu inşaatını son derece güçleştiriyordu. Buna rağmen Osmanlı mühendisleri ve binlerce işçi, büyük bir azim ve fedakarlıkla

çalışarak, hattı Medine'ye kadar ulaştırmayı başardılar.

Raylar, traversler, köprü elemanları ve lokomotifler Avrupa'nın çeşitli sanayi merkezlerinde üretildikten sonra Hayfa, Beyrut ve İskenderun limanlarına getiriliyor; oradan da inşaatın devam ettiği bölgelere sevk ediliyordu.

Hicaz Demiryolu'na 1 Eylül 1904 tarihinde Şam'da yapılan resmî bir törenle fillen başlandı.

1 Eylül 1904'te hat 460. kilometrede bulunan Maan'a ulaştı. Hicaz Demiryolu'nun Akdeniz'e bağlantısını sağlayacak Hayfa hattı ise Eylül 1905'te bitti. 1 Eylül 1906'da 233 km'lik Maan-Tebük, bir sene sonra 288 km'lik Tebük-el-Ula bölümü tamamlandı. El-Ula, aynı zamanda **gümrük** ayak basmaları

dinen yasak olan mukaddes toprakların bağlanğıç noktasını teşkil ediyordu. Bu sebeple buradan itibaren, 323 km'lik El-Ula-Medine hattı tamamen **Müslüman** mühendis, teknisyen, amele ve askerlerce inşa edildi.

1 Eylül 1908 tarihinde yapılan resmî bir törenle Hicaz Demiryolu'nun bütünüyle tealeme.

1908 yılında Medine-i Münvere'ye ulaşan Hicaz Demiryolu, Osmanlı Devleti'nin askerî, idari ve kıtsadî yapısını güçlendiren stratejik bir eserdir. Şam ile Medine arası, devrelerle 40 günde katedilirken, Hicaz Demiryolu ile aynı mesafe 72 saate (3 gün) imişti. Vagonlardan birisi mescid olarak kullanılmakta olup, İsteyenler namazlarını cemaatle trende kılabilirdi. Mukaddes bedellere gıda, ilaç, inşaat malzemesi ve posta sevkî düzenli hâle gelmiş, devletin Hicaz üzerindeki idari hâkimiyeti de önemli ölçüde güçlenmişti.

Ancak tarih, bu büyük esere uzun yıllar huzur içinde hizmet etme imkânı tanımadı. Demir yolunun Medine'ye ulaşmasından yalnızca birkaç yıl sonra patlak veren I. Dünya Savaşı, Hicaz Demiryolu'nun

Osmanlı Devleti'nin son devrinde inşa edilen Hicaz Demiryolu büyük bir medeniyet eseridir.

SAVAŞIN SONRA SESSİZLİĞE BÜRÜNEN HAT

I. Dünya Savaşı'nın ardından Osmanlı Devleti'nin dağılmasıyla birlikte Hicaz Demiryolu da eski bütünlüğünü kaybetti. Hat, yeni kurulan devletlerin sınırları içerisinde parçalandı. Bazı kesimlerde işletme uzun yıllar devam ederken, bazı bölümler savaşın ve zamanın tahribatına terk edildi. Medine Garı, raylar ve istasyon binaları ise büyük bir medeniyet idealinin sessiz şahitleri olarak ayakta kaldılar.

YENİDEN GÜNDEM GELEN BİR GÜZERGAH

Son yirmi yılda Orta Doğu'da ulaştırma yatırımlarının hız kazanması, tarihî Hicaz Demiryolu güzergâhını da tekrar gündeme taşımıştır.

Suudi Arabistan, demir yolu altyapısını önemli ölçüde geliştirmiş; Mekke ve Medine ara-

Osmanlı Devleti'nin en önemli askerî imkânlarından biri hâline getirdi.

Cephelerde savaşın biriklerini taşıyıcı, cephanesi, sağlık malzemesi ve tekne kuvvetleri büyük ölçüde bu hat üzerinden taşıyor. Demir yolu boyunca uzanan telgraf hattı sayesinde İstanbul, Şam ve Medine arasında haberleşme de hızlanmıştı.

SABOTAJLARIN HEDEFİNDEKİ HAT

Hicaz Demiryolu'nun taşıdığı stratejik önem, onu I. Dünya Savaşı'nın en önemli hedeflerinden biri yaptı.

1916 yılında, İngiliz casusu Lawrence'nin keşif faaliyetleriyle bedeviler, demir yolunun çeşitli kesimlerine yönelik çok sayıda saldırı gerçekleştirildi. Lawrence, bedevi isyanı'nı teşkilatlandırmasında ve bazı sabotaj faaliyetlerinde rol oynamışsa da hattın uğradığı tahribat, İngiliz askerî ve siyasi planın sonucuydu.

İSTANBUL'DAN MEDİNE'YE KESİTİSİZ YOLCULUK MÜMKÜN MÜYDÜ?

Ancak Hicaz Demiryolu tamamınca Haydarpasa Garı'ndan trenin bini bir kışın doğrudan Medine'ye gidebildiğini zannetmeyiz. İstanbul'dan hareket eden yolu üzerinden Konya'ya kadar ulaşsuydu. Buradan Bağdat Demiryolu'nun o tarihte tamamlanmış kesimlerinden faydalanılıyor, bazı kısımlarda ise henüz demir yolu bulunmadığından kara yolu veya farklı ulaşım vasıtaları kullanılıyor. Şam'a ulaşıldığında ise, **1.050 mm dar hatlı Hicaz Demiryolu** bakiyolar ve yolculuk Medine'ye kadar bu hatla kesintisiz devam ediyordu.

SAVAŞIN SONRA SESSİZLİĞE BÜRÜNEN HAT

I. Dünya Savaşı'nın ardından Osmanlı Devleti'nin dağılmasıyla birlikte Hicaz Demiryolu da eski bütünlüğünü kaybetti. Hat, yeni kurulan devletlerin sınırları içerisinde parçalandı. Bazı kesimlerde işletme uzun yıllar devam ederken, bazı bölümler savaşın ve zamanın tahribatına terk edildi. Medine Garı, raylar ve istasyon binaları ise büyük bir medeniyet idealinin sessiz şahitleri olarak ayakta kaldılar.

YENİDEN GÜNDEM GELEN BİR GÜZERGAH

Son yirmi yılda Orta Doğu'da ulaştırma yatırımlarının hız kazanması, tarihî Hicaz Demiryolu güzergâhını da tekrar gündeme taşımıştır.

Suudi Arabistan, demir yolu altyapısını önemli ölçüde geliştirmiş; Mekke ve Medine ara-

sında yüksek hızlı tren işletme-sini hayata geçirmişti. Bunun yanında Körfez ülkelerini birbirine bağlamayı hedefleyen demir yolu projeleri ve Ürdün'de planlanan yeni hatlar, bölgenin yeniden bir demir yolu ağıyla örülmesi fikrini güçlendirmektedir.

Elbette bunlar, Sultan II. Abdülhamid Han'ın inşa ettirdiği Hicaz Demiryolu'nun bire bir ihyası değildir. Ancak aynı coğrafyanın yeniden ulaştırma koridorlarıyla birbirine bağlanması bakımından dikkat çekici gelişmelerdir.

DEMİR YOLLARI DEVLETLERİN HAYAT DAMARIDIR

II. Abdülhamid Han'ın en büyük özelliklerinden biri, ulaştırma yatırımlarını sadece o günün ihtiyaçlarıyla değerlendirmemesidir. Büyük Sultan, demir yollarını ekonomik kalkınmanın, askerî güvenliğin, idari bütünlüğün ve siyasi bağlanğıç temel unsurlarından biri olarak görüyordu.

Bugün Türkiye'nin gündeminde bulunan Orta Koridor, Kalkınma Yolu, Bakü-Tiflis-Kars Demiryolu, Marmaray, Avrasya geçişi, liman yatırımları ve lojistik merkezleri farklı çağların projeleri olabilir. Ancak bunların temelinde değişmeyen bir gerçek vardır: **Anadolu, Asya ile Avrupa'nın; Karadeniz ile Akdeniz'in; Kafkasya ile Orta Doğu'nun kesiştiği eşsiz bir jeopolitik merkezdir.**

Sultan II. Abdülhamid Han bunu bir asır önce görmüştür. Bugün Türkiye Cumhuriyeti de aynı coğrafyanın sunduğu imkânları, çağın teknolojisi ve ihtiyaçları doğrultusunda tekrar değerlendirmektedir.

HICAZ DEMİRYOLU'NUN BİZE HATIRLATTIĞI

Hicaz Demiryolu bize yalnızca bir demir yolu inşa etmenin hikâyesini anlatmaz. Bize; büyük hedeflerin gücü, bir devlet iradesiyle gerçekleştirilebileceğini de söyler. Medeniyetlerin yollar üzerinde yükseldiğini anlatır. Ticareti güvenlikle, güvenliğin haberleşmeye, haberleşmenin ise devlet otoritesiyle birleştiren aynımaz bir bütün olduğunu öğretir.

Sultan II. Abdülhamid Han'ın Hicaz Demiryolu, gölün ortasına döşenmiş demir raylardan ibaret değildir. O, İstanbul'dan Medine'ye uzanan bir gönlü köprüdür, bir devlet akının tezahürü, bir mühendisliğin başı, bir ümmet dayanışmasının sembolüdür.

Hicaz Demiryolu yalnızca hacılar için yapılmamıştı. Hat boyunca bulunan istasyonlar zamanla köklü yerleşim merkezlerine dönüştü. Su kuyuları açıldı, depolar inşa edildi, telgraf merkezleri kuruldu; bazı bölgelerde ticaret canlandı. Demir yolu, geçtiği coğrafyada sadece ulaştırma değil, sosyal ve kıtsadî hayatı da değiştirdi. Bu yönüyle Hicaz Demiryolu, bugünkü İfadeyle bir kalkınma koridoru niteliği de taşıyor.

Tarih bize şunu göstermektedir: Coğrafyayı değiştiremeyiz, fakat coğrafyanın sunduğu imkânları doğru değerlendiren milletler tarihini akışını değiştirebilirler. Sultan II. Abdülhamid Han'ın Hicaz Demiryolu bunun en parlak örneklerinden biridir. Bugün Türkiye'nin önünde duran görev de aynı stratejik şuur; asrın ihtiyaçlarına uygun, Orta Koridor, Zengazur Koridoru, Kalkınma Yolu gibi yeni ulaştırma koridorlarıyla geleceğe taşınmaktır.

BERCAN
TUTAR

bercan.tutar@sabah.com.tr

Kapılar sonuna kadar açılacak

İslam dünyasının üç önemli güç merkezinin imzaladığı Mekke Pak'tı, **Müslüman** halılarda büyük bir coşkuyla, sevinç ve kıvançla yol açtı. Zira Mekke'de ilan edilen Ortak Savunma Anlaşması sadece askeri ve güvenlik alanında değil stratejik, siyasi ve ekonomik alanda da bütün kapıları sonuna kadar aralayacak bir potansiyele sahip. Zira ittifak üyesi ülkeler arasında **sınırsız bir ilişki dönemi** başlayacak.

Bu engelsiz işbirliği sadece **askeri sahaya sınırlı kalmayacak**. Ekonomiden sağlığa, kültürden spora hemen her alanı kapsayacak. Zaten Arap dünyasında yapılan yorumlarda da özellikle Suudi Arabistan medyasında **Muhammed bin Selman**'ın başlatıldığı 3 trilyon dolarlık Vizyon 2030 projesine işaret ediliyor.

Bu projede ittifak üyesi ülkelerin sınırsız bir koordinasyon ve işbirliği ağı içinde olacağının altı çiziliyor. İlk etapta gözlerin 500 milyon dolarlık **NEOM projesindeki** yatırımlara yoğunlaşması bekleniyor.

Mısır, Kuveyt, Katar, BAE, Suriye ve Bahreyn gibi yeni üyelerle bu ittifakan hem askeri hem ekonomik ve stratejik havzasının daha da derinleşip büyümesi bekleniyor.

Kuşku yok ki Mekke'de imzalanan savunma anlaşmasıyla bütün bariyerler ve kotalar kaldırılacak. Kapalı olan bütün kapılar aralandı. **Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan**, ittifakan herkese açık olduğunu ilan ederek bölge ülkelerine **güvenlikten başlayarak işbirliği potansiyeli ve imkânlarının sınırsız olduğunu** hatırlatıyor.

Bu yeni stratejik bakış açısı, yeni bir dönüm noktasına işaret ediyor. Bölgenin **makûs talihini** değiştiriyor. Bölge ülkelerini tek varlıkmiş gibi ortak bir çıkar ve ideal etrafında bütünleşmeye teşvik ediyor.

Mekke Pak'tı'ndan çıkan en önemli sonuç bence yüzyıldır beklenen **birlik ve dayanışma çağrısının kuvveden fiile geçmesidir**. Sadece silah arkadaşlığı değil kader birliği de yapılacak. Ticarette de diplomasiye de ortak paydalar olabildiğince derinleşecek. **Müslüman** halılarda ki ümmet bilinci daha da güçlenecek, belirginleşecek.

Zira ittifaktaki her ülke sahip olduğu avantajını diğer ülkelerin faydasına sunacak. Kardeşlikte ve yardımda yarış başlayacak.

Unutmayalım ki küresel siyasette odak merkezi olan **İslam** dünyasının en büyük eksiği bir **hegemon-dan mahrum** oluşuydu. Şimdi bu mahrumiyet Türkiye sayesinde sona eriyor. **Türkiye'nin hegemonik yükselişi** bölgedeki ülkeleri birbirine yalınlaştırıyor.

Çünkü Türkiye'nin hegemonik ağırlığı kaosa yol açan diğer emperyal güçlerin aksine **-Suriye'de görül-düğü üzere-** istikrar ve bänsa hizmet ediyor. Batı medyasının da itiraf ettiği üzere Türkiye'nin gücü **İran savaşının bölgeye yayılmasını** **donduran** en büyük etkeni.

Türkiye'nin bu hegemonik yükselişi **İsrail'in kaotik planlarını** akamete uğratiyor. İsrail'in parçalamak istediği **İslam** dünyası şimdi Mekke Pak'tı ile ülke ülke yeniden birleşiyor. Bu yönüyle Mekke Pak'tı **yüzyılın ittifakıdır, yüzyılın ittiha-dıdır**. İç içe geçmiş krizler çağı artık geride kalacak. Yeni dönemde askeri ve ticari alanlar başta olmak üzere her sahadaki **ilişkiler şahlanacak**. Kapılar sonuna kadar açılacak.

Mekke ortak savunma anlaşması

George Friedman'nın 2050 Türkiye haritasının adım adım gerçekleşiyor olmasını nankörler görmese de görenlerin gördüğünü görenlerdenim.

Ülkemiz adına gerçekleşen her olumlu adımda nişadrlı yaratıklar gibi hop oturup hop kalkanların hezeyanlarının hiçbir tanesi gerçekleşmedi. Geçekleşmeyecek.

Anlı şanlı(!) dış politika uzmanları ve stratejistlerin öngörülerinin nerede ise hepsi çöp oldu. Kimi Libya kimi Suriye kimi İsrail kimi de Azerbaycan olayında çamura batarak rezil rüsva oldu.

Son yıllarda savaş stüdyosu haline getirilmiş; Libya Suriye, Sudan, Somali, İran ve hatta Ukrayna'da devletimizin tutum ve çabaları ülkemiz lehine artılar getirmesini bile içine sindiremeyenler oldu.

Friedman'ın The Next 100 Years kitabındaki öngörülerinde Türkiye'nin 2050'lerden önce bölgesel bir güç ve geniş bir etki alanına sahip olacağı ileri sürülüyordu.

Merhum Erbakan hocamızın hayali olan **İslam** Natosu'nun fitili geçtiğimiz cuma günü kutsal topraklarda Mekke'de ateşlendi.

Suudi Arabistan'ın davetine icabet eden Türkiye ve Pakistan epey bir zamandır üzerinde çalışılan savunma işbirliği anlamına gelen **İslam** natosunu mübarek cuma günü mübarek belde resmen kurdu ve dünya-ya ilan etti.

Bu hayırlı gelişmeye İsrail ve Yunanistan panik halinde olumsuz bir cevap verdiği göre hayırlı bir yoldayız demektir.

Son günlerde mekik diplomasisi ile Körfez ve Afrika ülkelerine adeta çıkartma yapan Dışişleri bakanımızın çabaları takdire şayan.

Mekke ortak savunma anlaşmasına önümüzdeki günlerde Mısır, Malezya Endonezya, So-

mali, Sudan, Libya ve Suriye gibi gönül coğrafyamızdan çok sayıda ülkenin katılacağı bugünden konuşulmaya başlamasını önemsiyorum.

Hafta başında Kudüs konulu bakanlar toplantısına katılan bakanımızın Ürdün'de yaptığı açıklamadan da anlıyoruz ki İsrail Gazze ateşkesine ayak dretiyor.

Ürdün'de açıklamalarda bulunan bakanımızın kırmızı çizgimizdir dediği Kudüs'le ilgili açıklamasını ben önemsedim.

Gazze kasabı, Katar ve Türk askeri-

nin barış gücünde olmasına karşı çıkıyor. Toplantıda gündem olan bu konu ile ilgili Dışişleri Bakanımızın açıklamalarını manidar bulduğunu söylemeliyim.

Trump'a ve Gazze kasabına hiçbir konuda güvenilmeyeceğini sade ben değil, nerede ise tüm dünya biliyor.

Katil Netanyahu barış umudu ile atılan bu hayırlı adımı da inkıtaat uğratmak için her türlü engeli koyarak seçim gününe kadar saldırılarına devam edecek gibi görünüyor.

Cumhurbaşkanımız "**İsrail güçten anlar**" diye boşuna söylemiyor. Eninde sonunda belasını bu necip milletten bulacağına tüm kalbimle inanıyorum.

Mekke ortak savunma anlaşmasının amacı saldırganlık ya da başka devletlere baskı kurmak değil, sömürmek hiç değil, daha çok caydırmak ve haksızlık ve hukuksuzluk karşısında dikleşen ve gönül coğrafyamızı huzursuz edenlere haddini bildirmektir.

İsrail terör devletinin had bilmez şımarıklığına karşı mazlum halkların yanında durmaktır.

Bağımsız Filistin devletinin kurulmasını ve işgal edilmiş toprakların sahiplerine verilmesini temin etmek için her türlü legal yolun açılması için eşgüdüm içinde çalışmaktır.

Bu haftalık da bu kadar.

İSLAM BİRLİĞİ'NE DOĞRU

■ Selim, selam vererek masalarına gelen Melih Bey'in oturmasını bile beklemeden sordu: ■ Türkiye, Terörle Mücadele konusu ile ilgili kanun konusundaki fikirlerini almak için hafta sonumun işle cektiyorduk. Ama, bildiğimiz kadarıyla gündemde bile olmayan Türkiye, Sudi Arabistan ve Pakistan arasında imzalanan Mekke Anlaşması, hakikaten muhteşem bir sürpriz oldu. Senin fikirlerini merak ediyoruz...

■ Mekke Anlaşması gündemde yoktu derken, bizim gündemimizde yoktu. Cumhurbaşkanımız, NATO Zirvesi sonrasında sorulan bazı sorulara karşılık, 'bizi izlemeye devam edin' demişti, malum. Mekke Anlaşması, demek ki devletin gündeminde vardı ve yürütülen ciddi hazırlıklar sonrasında da imzalandı... Araya giren Remzi: ■ Kimi ümitli, kimi de korkutayla bu adımı İslam Natosu'nun ilk adımı olarak değerlendiriyor. Ne dersiniz?...

■ İslam ülkeleri arasında çeşitli sahalarda ve bu arada savunma alanında oluşturulacak birlik ve beraberliğin herkesin lehine olacağı bilinen bir husus. Adına İslam Natosu demek ne kadar doğru olur bilinmez, ama kast edilen mana

acınsın buun dikkat çekici bir adım olduğu söylenebilir... Mustafa: ■ Melih Bey, komuyu kısaca açıkladı mısınız? Mekke Anlaşması, neleri içeriyor?.. ■ Cuma günü, Mekke'de Mükerrerne'deki Safa Sarayı'nda Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan, Sudi Arabistan Velihaat Prensi Muhammed bin Selman ve Pakistan Başbakanı Şahbaz Şerif tarafından imzalanan 'Mekke Ortak Savunma Anlaşması', üç ülke arasında güvenlikli taahhüdünü içeriyor. Üç ülkeden birine yönelik saldırının hepsine yapılmış sayılmasını içeren anlaşma, caydırıcılığı güçlendirme, koordinasyon ve istihbarat paylaşımı gibi alanlarda iş birliğini geliştirme hedefliyor. Temel olarak savunma esaslı bir anlaşma... Mehmet: ■ Türkiye'nin savunma sanayii ve askeri tecrübe yanında diplomatik gücü, Sudi Arabistan'ın ekonomik-jeopolitik ağırlığı ve Pakistan'ın nükleer gücü bir araya geliyor yani. Gelecekte başka ülkelerin de katılım ihtimali vardır herhalde?.. ■ Tabii ki. Mesela Mısır, Suriye, Irak, Lübnan, Ürdün ve başka İslam ülkelerinin katılımına ihtimal dahilinde... İhsan: ■ Yapılan değişik açıklamalar var, ancak İran Mekke Anlaşması

ekrem.kizitas@takvim.com.tr

sebebiyle rahatsızlık duyuyor belli ki. 'Türkiye ve Pakistan ile kâğıt üzerinde bir anlaşma tesis etmelerinin, kendilerine güvenlik getirmeyeceğini Sünniler bilme' şeklinde açıklamaları, dışındır... ■ Bu, açık bir tehdit. Sudi ve diğer Körfez ülkelerinin İran konusundaki kaygılarının boşuna olmadığını unutmamak, meselemin puf noktası. ABD ileri bulunduran Körfez ülkelerini misilleme niyetiyle vuran İran, bu işlerin doğru ya da yanlış, kendisinden korkular sebebiyle kurulduğunu biliyor. Yaşananlar için hep baskılarını suçlamak, anlamsız. İran'ın Sudi ve diğer ülkelerden bekledikleri, anlamlı. Ancak kendisinin de atması gereken adımlar var... Mehmet: ■ Bir yandan İslam ülkelerinin birliği derken bir yandan da tehdit dilini kullanmak, hakikaten doğru değil. Bu arada Cumhurbaşkanımız, 'Anlaşma, hiçbir ülkeyi hedef almadığı gibi bölgemizin huzurunu, refahını ve

istikrarını amaçlayan tüm kardeş ülkelerin katılımına açıktır' sözleri, komuyu anlamak açısından yeterli kadar aydınlatıcı... ■ Mekke Anlaşması'nın ABD'nin kotarmaya çalıştığı İbrahim Anlaşmaları'nın bir parçası olduğu iddialarına ne dersiniz?.. ■ Anlaşma, İbrahim Anlaşmaları'ndan tamamen farklı, kendine has bir güvenlik yaklaşımı içeriyor. İbrahim Anlaşmaları'nın temel mantığı, İsrail ile normalleşme sürecinin sağlanması. Ancak, Mekke Anlaşması, üç İslam ülkesi arasında Filistin meselesi ile ilgili şartları koruyan ve İsrail'i dışarda bırakan kolektif bir savunma çerçevesi içeriyor. Bu arada Sudi Arabistan'ın, ABD ve İsrail'in istediği normalleşme konusunda 'Filistin devletinin kurulmasını' ön şart olarak sürdürdüğü ve Türkiye ve Pakistan'ın bu komudaki tutumları da unutulmamlı... Selim: ■ Bu açıdan İsrail baskınını anlaşmayı bir 'Sinni ittifak' olarak nitelendirmesi, anlamlı. Belli ki canları oldukça sıkılmış durumda... ■ Konunun özü, Türkiye, Sudi ve Pakistan arasındaki Mekke Anlaşması, ileride çok daha gizel gelişmelerin olacağı müjdesi taşıdığı için İsrail ve bağlantılı yapıların canını sıkın bir anlaşma. İçimizden bazıların siyasi sebeplerle itibarsızlaştırma cabaları ise ibredik. Olması gerekene ulaşmak için atılan yerinde bir adım bu. Dolayısıyla karalamak için yapılan yorumlar izici. Anlaşmanın meddelerinden çok sonrasında sağlanabilecek faydaları düşünmek bile sevimek için yeterli... İhsan:

TÜRKİYE'NİN TERÖRE KARŞI ZAFERİ

■ Hayırlı olması dileği ile bundan sonrası izleyelim, inşallah. Bu arada Terörsüz Türkiye konusunda epeydir sürdürülen çalışmaların sonucu olarak ilk hukuki düzenleme olarak cerceve kanun teklifi de TBMM'ye sunuldu. Yorumunuzu merak ediyoruz... ■ Evet, Terörsüz Türkiye, daha doğrusu aslında Terörsüz Bölge projesinin önemli adımlarından birisi olarak, Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu'nun çalışmaları ile hazırlanan 'Millî Dayanışma ve Toplumsal Bütünleşmenin Güçlendirilmesine Dair Kanun Teklifi', tatile çıkılması öncesi kanunlaşması beklentisi ile TBMM'ye sunuldu... Araya giren Selim: ■ Melih ağabey, herkes kısaca Terörsüz Türkiye Komisyonu ve Terörsüz Türkiye Yasası ya da kanunu derken, nereden usurla 'Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu' ve 'Millî Dayanışma ve Toplumsal Bütünleşmenin Güçlendirilmesi Kanunu' gibi uzun ve ezberlenmesi zor isimler kullanılıyor acaba?.. ■ Bu benim de zaman zaman dışındığım bir konu. Ancak açıkçası sebebini bilmiyorum ve laf aramızda çok merak da etmiyorum. Çünkü kim ne derse desin, biz millet olarak kısa ismi buluyor ve hep onu kullanıyoruz. Bu arada laf arasında geçtiğinde de ne denildiğini herkes anlıyor zaten... Mehmet: ■ Kanunlaşacak cerceve kanunun birçok partide mensup 360 milletvekilinin inması ile Meclise sunulması, güzel. Ancak, Terörsüz Türkiye sürecinin başından beri rahatsızlıklar bilinenler şimdi de kanun teklifini hedef almış durumda. Bunların dertleri ne?.. ■ Terörsüz Türkiye sürecini engellemek için uğraşan birçok kesim mevcut ve bunların her birinin kendisine göre sebepleri var. Konunun gündeme gelmesinden beri olmadık iddialar dile getirip durdular. TBMM'ye

sunulan kanun teklifi, şimdiye kadar ortaya atılan iddiaların ne kadar kaslı olduğunu delili. Kanunun uygulanması, terör örgütünün feshinin devletin ilgili kurumları tarafından tespitine bağlı. Öcalan'a af ya da statü gibi iddiaların temelsizliği de anlaşılır. Teröristlere genel af geleceği' en önemli iddialardan biriydi, böyle bir şey yok. Yasamın kapsamı dışında tutulduğu için katillerle af iddiası da boş çıktı... İhsan: ■ Terör örgütü faaliyetlerini sürdürür ve şahadeti uzatmaları örgüte olan bağlantılarını inkara bile tenezzül etmezken onlarla her türlü ittifakları kuranlar, Terörsüz Türkiye ve Bölge süreci başladıktan sonra yaşananlar karşısında takındıkları tavır temel olarak ihanet olduğu, altı çizilmesi gereken bir husus. İçeride tamamen bitirilen terörün bölgede de sonlanması için atılan adımlarla alınan mesafenin, dış muhalefelerin içerideki uzantılarına ve onlarla beraber hareket edenleri tizdiği, malum. Ancak, 1984'ten beri 8 bin 486'sı TSK mensubu asker, polis ve güvenlik korucusu olmak üzere toplam 14 bin 902 resmi görevli ve sivil vatandaşımızın şehadeti yanında Cumhurbaşkanımızın açıkladığı gibi 2,3 trilyon doların üzerinde maddi hasara sebep olmuş bir felaketi sonlandırmayı hedefleyen bir süreçten bahsettiğimizi unutmamak, önemli... ■ Birileri süreci balabalamak için ne kadar uğraşsa da alınan mesafelere bakılınca artık bunu başarmaları mümkün değil. Bu günlük de bu kadar diyelim ve Mekke Anlaşması'nın İslam Ülkeleri arasındaki Birliğin temini için ilk adım olması yanında Terörsüz Türkiye ve Bölge sürecinin hepimizi memnun edecek şekilde sonuçlanması dhasıyla sohbetimizi bitirelim... ■ Amin...

ÇOK GÜÇLÜ ORTAKLIK

7 AĞUSTOS 2026 CUMA gününü bir kenara yazınız. Bu tarih kitapların beyaz sayfalarında, **İSLAM DÜNYASININ YENİDEN AYAGA KALKTIĞI SEM-BOL GÜN** olacaktır. Cumhurbaşkanımız Erdoğan Türkiye'yi ayağa kaldırmıştı, **İslam** Dünyasını da ayağa kaldıran stratejik hamlesini gerçekleştirdi. Erdoğan, Suudi Arabistan Veliht Prens Selman ve Pakistan Başbakanı Şahbaz Serif **TARİHİ İMZALAR ATARAK MEKKE ORTAK SAVUNMA ANLAŞMASI** yaptı. Üçü anlaşmanın Mekke'de imzalanması, **MUS-LUMANI'LARIN** manevi ruhunu ve barış idealini sembolize etmektedir. Mekke'de yapılan anlaşma **Müslümanlara** birlikte olun mesajı veriyor ve hakiki manada güvenlik ve barış misyonu yüklüyor. İttifakın herhangi bir tüyesine yapılacak saldırı, anlaşmanın tüm taraflarına yapılmış sayılacak. Ancak ittifaka sadece bu gözle bakamayız. Çünkü Küresel barışı getirecek bir ortaklıktan söz ediyoruz. Küresel sistem jeopolitik çatışmaların ürettiği jeoekonomik kördüğümü tartışırken, Başkan Erdoğan-Türkiye 'oyun kurucu' ve 'denge kurucu' tecrübesiyle, aylar süren müzakere ve diplomasi girişimleri neticesinde **MEKKE ANLAŞMASININ** imzalanmasını sağladı.

YENİ BİR GÜVENLİK MİMARISI

Bu stratejik gelişmeyle bölgede ve geniş coğrafyada barışın, istikrarın korunması açısından yeni güvenlik mimarisinin temeli atıldı. Cuma namazından sonra imzalanan Mekke anlaşmasından sonra Erdoğan'ın sağduyulu ve kapsayıcı, "Anlaşma, hiçbir ülkeyi hedef almadığı gibi bölgemizin huzuru, refahını ve istikrarını amaçlayan tüm kardeş ülkelerin katılımına açıktır" ifadesi çok önemli. Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan'ın, Ciddé'de (MEKKE) imzaladıkları kapsamlı savunma anlaşmasıyla, nükleer, savunma sanayi ve jeopolitik kaynaktan birleştiren stratejik bir iş birliğini tarihi boyuta taşıyor. Pakistan'ın nükleer caydırıcılığı, Türkiye'nin savunma teknolojisi ve Suudi Arabistan'ın ekonomik gücüne dayanan bu ittifak, bölgede yeni bir güvenlik mimarisi oluşturma potansiyeli taşıyor. Ortak Savunma anlaşması, teknoloji, finans ve nükleer caydırıcılık unsurlarını birleştirerek Orta Doğu ve Doğu Akdeniz'de yeni bir güvenlik mimarisi oluşturuyor. Türkiye'nin Gazze ve Orta Doğu krizi diplomatik hattı ile Pakistan'ın Asya'daki arabuluculuk rolleri, bu paktın sadece askeri değil, aynı zamanda diplomatik bir ağırlık merkezi olacağını göstermektedir. **İslam** dünyasının en stratejik üç ülkesinin kendi güvenliğini koordine etmesi bağımsız bir güvenlik akıl havuzu yaratmaktadır.

ÇOK BÜYÜK BİR ADIM

Katil-Soykırımcı Netanyahu-İsrail'in Orta Doğu'yu cehennemle çevirmeyi amaçlayan işgalci zihniyeti malum. **MEKKE ORTAK SAVUNMA ANLAŞMASI**, Katil Netanyahu-İsrail-Güney Kıbrıs Rumları-Yunanistan için akıllarını başlarına almalan için önemli bir stratejik belgedir. Bölgesel çatışmalar, göçler, korvansiyonel savaşlar, siber saldırılar ve hibrit tehditler belki de hiç olmadığı kadar yoğun. İşte böyle kaotik durumda, 3 **Müslüman** ülke Türkiye-Suudi Arabistan-Pakistan **MEKKE** anlaşmasıyla pozisyonlarını güçlendiriyor, safını belli ediyor. Yakında bu ittifaka birçok kardeş ülke de katılacak. Türkiye'nin Suriye, Irak, Doğu Akdeniz gibi yakın bölgelerde, Kuzil-deniz'de, Basra Körfezi'nde, Doğu Akdeniz'de gücü Mekke anlaşmasının temellerini oluşturuyor. Bölgesel krizlerin, vekalet savaşlarının ve küresel risklerin tımandığı bir dönemde gündeme gelen **MEKKE ANLAŞMASININ** öcu açık. **JEOPOLİTİK HAMLELER YAPAN VE TARİHİ İMZALAR ATAN BAŞKAN ERDOĞANIN YOLU AÇIK OLSUN.**